

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 20. 3. 2024

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: 0053/SO/2024

Programová služba: RTVS 24

Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska

Číslo autorizácie vysielania: AT/24

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 1 zloženom z predsedníčky senátu doc. PhDr. Anikó Dušíkovej, CSc. a členov senátu Ivana Bindasa a PhDr. Marty Danielovej postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. 0053/SO/2024 smerujúci voči vysielaniu programovej služby RTVS 24 vysielateľa Rozhlas a televízia Slovenska a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 13 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:

Kancelária Rady informuje podávateľa podnetu na preverenie o výsledku preverenia podnetu.

T: 2. 4. 2024

Z: PgO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 20. 3. 2024

Podnet na preverenie č. 0053/SO/2024 zaevidovaný dňa 5. 1. 2024
Podávateľ: právnická osoba
Predmet podnetu: Ekonomika :24
Deň a čas vysielania: 1. 1. 2024 o cca 10:14 hod.

Programová služba: RTVS 24
Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska
Číslo autorizácie: AT/24

Dátum: 13. 3. 2024

OBSAH PODNETU:

„RTVS aj v tejto relácii úplne jednostranne prezentuje informácie o verejných financiách, štátnom rozpočte, útoky na seniorov, neprimerané a úplne účelové informácie, ktoré nemajú nič s objektivitou a verejným právnym charakterom RTVS. Výber hostí a prezentujúcich je dlhodobo jednostranný, vyberajú sa iba kritické vyjadrenia a názory.“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):

§ 25 písm. b): *„Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektivnosti a nestrannosti programov, je povinný zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“*

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ namietal jednostranné a neobjektívne informovanie o verejných financiách, štátnom rozpočte a útoky na seniorov. Namietal jednostranný výber hostí, ktorí prezentovali len kritické a jednostranné názory.

Program sme posudzovali podľa ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z., pretože ho považujeme za program aktuálnej publicistiky.

Podľa § 8 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z. je aktuálna publicistika program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.

Program, ako uviedol moderátor v jeho úvode, bol súhrnom najdôležitejších ekonomických udalostí roka, avšak k témam bolo pristupované z aktuálnej perspektívy, najmä z perspektívy aktuálneho stavu verejných financií – predmetom programu a rozhovoru s pozvanými ekonomickými odborníkmi bol aktuálne (v čase vysielania programu) schválený rozpočet verejných financií na rok 2024 a analýza jeho dopadov v súvislosti so stavom verejných financií; diskutovalo sa o nedávno schválených vládných opatreniach ako pomoc so splácaním hypoték a zastropovanie cien energií na rok 2024; témou bola aj inflácia - jej zhodnotenie za minulý rok a predikcia na rok 2024. Hostami programu boli ekonomickí odborníci, ktorí sa k prezentovaným témam vyjadrovali. Išlo teda o rozhovory odborného charakteru, bez účasti politikov, avšak súčasťou programu boli príspevky týkajúce sa uvedených tém, v rámci ktorých zazneli aj politické vyjadrenia opozičných a koalíčných politikov (vrátane predsedu vlády) k aktuálnym témam, napr. schvaľovanie štátneho rozpočtu.

Úvodná časť programu sa zaoberala schvaľovaním štátneho rozpočtu na rok 2024. Odvysielaný bol príspevok *Poslanci schválili rozpočet*, ktorý pozostával z vyjadrení opozičných poslancov parlamentu a reakcie predsedu vlády R. Fica. Týkali sa legislatívneho procesu schvaľovania rozpočtu, keď predseda parlamentu P. Pellegrini predčasne ukončil rozpravu k návrhu rozpočtu. Odvysielané boli reakcie M. Šimečku (PS), B. Gröhlinga (SaS), G. Grendela (hnutie Slovensko) a M. Majerského (KDH), ktoré boli kritikou P. Pellegriniho a jeho kroku. V závere bola odvysielaná reakcia premiéra Fica, ktorý uviedol, že je dobré, že sa skončil „pokús opozície, ktorá sa pokúšala viesť Slovensko k provizóriu“. Uviedol, že od januára môžu „pomáhať ľuďom“ s cenami energií, hypotékami a inými vecami.

Po príspevku moderátor M. Gudíak a S. Dvořáková privítali v štúdiu hostí – ekonóma národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave Martina Hudcovského a člena Rady pre rozpočtovú zodpovednosť Martina Šustera. Témou rozhovoru bol v jeho úvode schválený štátny rozpočet z hľadiska deficitu a udržateľnosti verejných financií. M. Hudcovský uviedol, že deficit bude naozaj vysoký, čo znamená, že niektoré skupiny ľudí, najmä dôchodcovia, budú dostávať relatívne štedré sociálne dávky. Na druhej strane konsolidačné opatrenia ako zvyšovanie daní zasiahnu podniky a ekonomicky aktívnych ľudí. Tí budú penalizovaní a ekonomicky neaktívni budú bonifikovaní.

M. Šuster uviedol, že deficit bude v skutočnosti vyšší, pretože vláda nesprávne započítala príjmy z refundácie energo pomoci z Európskej komisie. Stav verejných financií sa tak v skutočnosti ešte zhorší. Moderátor v reakcii uviedol, že Rada pre rozpočtovú sa dostáva do konfrontácie s ministerstvom financií, ktoré tvrdí, že ide o vec metodiky. M. Hudcovský označil konsolidačné opatrenia vlády za „účtovné operácie“, nie za reálnu konsolidáciu. Uviedol, že zavedenie plného 13. dôchodku trvalo navýši výdavky a nafúkne deficit. M. Šuster uviedol, že udržateľnosť rozpočtu sa zhoršuje, vláda si zvýšila príjmy iba jednorazovými alebo dočasnými opatreniami, ale výdavky sú trvalé. V ďalšej časti moderátori od hosti chceli, aby komentovali najpodstatnejšie zmeny v rozpočte, resp. konkrétne vládne opatrenia. M. Hudcovský zmienil energo pomoc, teda zastropovanie cien energií. Podľa neho to v budúcom roku pomôže k tomu, že sa zásadne zníži inflácia a mohla by sa oživiť spotreba domácností. Toto opatrenie však označil z dlhodobejšieho hľadiska za neudržateľné. Hudcovský sa na dotaz moderátorky vyjadril aj k opatreniu vládnej pomoci so splácaním hypoték. Označil ho za zbytočné opatrenie pre neexistujúci problém, pretože percento zlyhaných úverov je veľmi nízke. Predmetom rozhovoru ďalej bolo aj opatrenie zníženia odvodu do 2. piliera dôchodkového opatrenia, otázka, či má 2. pilier ešte význam a vplyv možného zníženia ratingov Slovenska na život ľudí.

Odvysielaný bol príspevok *Rok, kedy zdražovanie lámalo rekordy*, ktorý sa zaoberal témou vysokej inflácie v minulom roku. Príspevok prezentoval ťažkú situáciu drobných farmárov, pekárov a poľnohospodárskych predajcov v jej dôsledku, ale zmienil sa aj o importe lacného obilia z Ukrajiny, ktorý situáciu poľnohospodárov ešte viac skomplikoval (príspevok sa dotkol sa prípadu výskytu lacného ukrajinského obilia s obsahom zakázaného pesticídu). Odvysielané boli reakcie majiteľky pekárne v Nitre, poľnohospodára z Nových Zámok, predavačky z bratislavskej tržnice, ktorí opisovali situáciu, v ktorej sa v dôsledku inflácie ocitli. V príspevku bolo odvysielané aj vyjadrenie R. Takáča (prezentovaného ako poslanec NR SR za Smer-SD), ktorý uviedol, že odpúšťajú zamestnávateľom v poľnohospodárstve a potravinárstve sociálne poistenie do výšky minimálnej mzdy.

Po odvysielaní príspevku pokračoval rozhovor s M. Hudcovským a M. Šusterom. Témou bola prognóza ekonomického vývoja na rok 2024. M. Hudcovský očakáva dočasný pokles inflácie spôsobený „štedrou“ energetickou pomocou. Postupné približovanie trhových cenám zapríčini podľa neho mierny nárast inflácie v rokoch 2025, 2026. Rok 2024 však podľa neho bude lepší ako predchádzajúci, verí, že trh práce si podrží výkonnosť a reálna mzda bude rásť. Podľa M. Šustera v roku 2024 príde k určitému ozdraveniu (zníženie inflácie, pokles nezamestnanosti) a ľudia pocítia zlepšenie životnej úrovne. Ako problém do budúcnosti vidí vysoký deficit (v porovnaní s Českom) a tento problém len tlačíme pred sebou a „liečime“ dočasnými opatreniami ako energo pomoc. Šuster uviedol, že keď tieto dočasné opatrenia vyprchajú, resp. ak by štát stratil platobnú schopnosť, v najväčšom riziku budú tie skupiny obyvateľstva, ktoré sa „spoliehajú“ na štát, teda soc. odkázaní ľudia, deti a najmä dôchodcovia, pri ktorých sa vlády predbiehali, kto im ešte ponúkne ďalší príplatok ku dôchodku.

Po tom, čo sa moderátori rozlúčili s hosťami M. Hudcovským a M. Šusterom, bol odvysielaný príspevok *Vláda zastropovala ceny energií na rok 2024*, ktorý otváral ďalší tematický blok – dotovanie cien energií. Príspevok informoval o štátnej pomoci s cenami energií v hodnote 1 miliarda 250 miliónov eur (podľa rezortu hospodárstva). Odvysielané boli vyjadrenia ministerky hospodárstva Sakovej a premiéra Fica, ktorí uistili, že nikto nepocíti nárast cien energií. Odvysielané boli aj reakcie opozičných lídrov M. Šimečku (PS), M. Majerského (KDH) a I. Matoviča (hnutie Slovensko), ktorí toto opatrenie, resp. vládu kritizovali. Šimečka uviedol, že vláda potrebuje splniť predvolebné sľuby a „dať dôchodcom ešte pred prezidentskými voľbami“, Majerský kritizoval, že opatrenie bude plošné a pomôže aj tým, ktorí si „vyhrievajú svoje bazény“. Matovič kritizoval, že vláda sľubovala nižšie ceny energií a tie zostanú rovnaké. Odvysielané bolo vyjadrenie analytika portálu Energieprevas.sk J. Badidu, ktorý uviedol, že v dôsledku tohto opatrenia domácnosti nemajú dôvod šetriť. Moderátor v príspevku uviedol, že skokový nárast cien hrozil preto, že predchádzajúca vláda zastropovala ceny veľmi nízko.

Po príspevku sa moderátori prostredníctvom telemostu spojili s ďalším hosťom – Radovanom Potočárom, analytikom portálu Energie-portal.sk. Moderátor Potočára konfrontoval so stanoviskom ministerstva financií, podľa ktorého „v dôsledku nových stropov na ceny energií pre domácnosti inflácia ustúpi, zdražovanie sa skončí a dynamika rastu ekonomiky sa zrýchli, teda hospodárstvu

sa bude dariť“. Potočár reagoval, že problém s infláciou sa len odsúva do budúcnosti a skôr či neskôr sa ceny energií pre domácnosti budú musieť dostať na trhovú úroveň. Povedal tiež, že sa nedá predpokladať, že by sa trhové ceny dostali na úroveň pred začiatkom zdražovania v roku 2021. Moderátorka uviedla, že dotovanie cien kritizovala Národná banka Slovenska. Potočár reagoval, že je potrebné uznať, že nová vláda mala málo času, aby pripravila nejaký mechanizmus adresnej pomoci. Uviedol, že sa o tom hovorí už rok, ale takýto mechanizmus stále neexistuje. Moderátor položil otázku, kto energiu pomoc zaplatí. Potočár reagoval, že štát musí všetky výdaje buď vybrať na daniach, alebo si požičať. Pokiaľ by energiu pomoc neexistovala, štát by mohol využiť tieto financie v nejakých produktívnejších odvetviach. Potočár tiež uviedol, že domácnosti nie sú udržiavaním nižších cien tlačene k poklesu spotreby energií.

Odvysielaný bol príspevok *Štát pomôže ľuďom s hypotékami aj v roku 2024*, ktorý bol akýmsi vstupom do poslednej témy programu – štátna pomoc s hypotékami a jej pravidlá. Príspevok informoval o tom, že štát bude od nového roka vyplácať novú sociálnu dávku, ktorá pomôže ľuďom, ktorým sa zvýšili splátky hypotekárnych úverov. Príspevok priniesol stanoviská finančných analytikov (M. Búlik - OVB Allfinanz Slovensko a M. Ovčarik - Partners Investments), ktoré boli kritické voči vládnemu opatreniu, pre jeho neadresnosť a nesytemovosť, keďže tento problém sa údajne týka iba 1 % dlžníkov, avšak zložia sa neho aj tí, ktorí hypotéku nemajú. Tvrdenia analytikov boli podporené aj stanoviskom Národnej banky Slovenska (NBS), keď redaktor informoval, že podľa NBS je situácia stabilná a v problémoch sa môže ocitnúť len minimum klientov. Odvysielané bolo vyjadrenie ministra financií L. Kamenického o „bezprecedentnom náraste úrokových sadzieb“. Kamenický sa vyjadril, že v minulosti tu boli 0,5 % hypotéky, ktoré si „každý, kto mal trochu rozumu zbral“ a tie teraz stúpili na 5 %. Ide o problém pre týchto ľudí, ktorý vláda rieši.

Po skončení príspevku moderátori privítali v štúdiu posledného hosťa – výkonného riaditeľa Finančného kompasu Mateja Dobiša. V úvodnej časti rozhovoru bola témou praktická stránka pomoci s hypotékami. Dobiš na úvodnú otázku moderátorky, či je potrebné pomáhať ľuďom s hypotékami reagoval, že je vyčíslené, že pomoc môže potrebovať len zhruba 1 % dlžníkov. Uviedol však tiež, že pokiaľ chce štát, resp. „vládna strana“ pomáhať s hypotékami, nemôžeme tejto strane vyčítať, že doručila pomoc, ktorú avizovala. Dobiš ďalej informoval, že o pomoc (v podobe daňového bonusu) sa môžu uchádzať iba tí dlžníci, ktorí zostali so svojim úverom v tej istej banke. Dobiš ďalej ocenil, že opatrenia pomoci s hypotékami pomôžu mladým, keďže tí majú podľa NBS najväčší problém so získaním a splácaním hypoték.

Odvysielaný bol krátky príspevok *Aké sú pravidlá pomoci s hypotékami*, ktorý sa zaoberal prípadom istého hypotekárneho dlžníka z Oravy, ktorý ešte pred zavedením štátnej pomoci refinancoval svoj úver (prešiel do inej banky, ktorá mu ponúkla lepšiu úrokovú sadzbu) a v dôsledku toho vypadol zo schémy štátnej pomoci a stratil nárok na štátny príspevok. Odvysielané boli vyjadrenia dlžníka P. Orsáka z Oravy, ktorý má dnes o 100 eur vyššiu splátku, avšak v dôsledku toho, že ešte pred schválením pomoci refinancoval úver, nemá nárok na štátnu pomoc.

Po skončení príspevku pokračoval rozhovor s M. Dobišom. Moderátor uviedol, že p. Orsák nebol jediný, ktorý vypadol zo schémy pomoci a pýtal sa M. Dobiša, ako vníma takéto prípady, keď tí, ktorí sa správajú finančne gramotne a zodpovedne k svojim dlhom z takejto pomoci vypadli. Dobiš sa vyjadril, že to vníma podobne. Uviedol, že tí, ktorí mysleli na svoje dlhy a boli zodpovední, tí ostali „s dlhým nosom“. Predmetom ďalšieho rozhovoru bola otázka adresnosti pomoci. Dobiš uviedol, že keďže je pomoc ohraničená aj ďalším kritériom – výškou príjmu, ktorý je však nastavený na trojnásobok minimálnej mzdy, čo je 2100 eur, pomoc si môžu nárokovať aj ľudia s vyššími príjmami. Dobiš citoval ministra financií Kamenického, že ide o veľmi štedrú pomoc a dodal, že mohla byť „trošku viac“ adresnejšia. Financie určené na pomoc mohli byť podľa neho využité efektívnejšie, na vybudovanie infraštruktúry pre tých, ktorí chcú vlastniť nehnuteľnosť. Dobiš v tejto súvislosti uviedol, že nechce, aby to vyznelo tak, že kritizuje ľudí dostávajúcu pomoc za to, že zneužívajú systém, zopakoval však, že tí, ktorí boli zodpovední, ťahajú pri takomto nastavení za kratší povraz.

Moderátorka sa M. Dobiša pýtala, kde vláda, ktorá deklaruje ambíciu šetriť a znižovať schodok štátneho rozpočtu, vezme peniaze na takéto opatrenia. Uviedla tiež, že navrhovanú pomoc kritizuje z hľadiska udržateľnosti verejných financií aj NBS. Podľa Dobiša budú financie na toto opatrenie zrejme

pochádzať z bankovej dane. V tejto súvislosti kritizoval „politikov“, ktorí sa v minulosti mali v memorande zaviazat', že voči bankám nebudú takto vystupovať a teraz argumentujú nadmernými ziskami bánk, na čo ľudia podľa neho dobre počujú. Dôsledkom zdanenia bánk môže podľa neho byť to, že zdvihnú úroková sadzby.

V závere Dobiš kritizoval, že opatrenie je prezentované ako pomoc s „drahými hypotékami“, avšak úrokové sadzby sa len vrátili na úroveň roku 2016 a sú pre našu ekonomiku zdravé. Zároveň s vyššími sadzbami narastajú aj ceny daných nehnuteľností.

* * *

Podávateľ namietal jednostranné a neobjektívne informovanie o prezentovaných ekonomických témach a „útoky“ na seniorov.

Pri posudzovaní programu sme sa zamerali na relevanciu zvolených tém; spôsob spracovania príspevkov odvysielaných v rámci programu; výkon moderátorov, teda spôsob vedenia rozhovorov (výber a formulácia otázok); výber hostí (ich relevancia a kompetentnosť v súvislosti s diskutovanými odbornými témami); a napokon na vyjadrenia, ktoré mohli smerovať voči skupinám obyvateľstva – seniorom a iným sociálne odkázaným skupinám.

Posudzovaný program možno z hľadiska obsahu rozdeliť do troch tematických blokov - štátny rozpočet a ekonomická prognóza na rok 2024; dotovanie cien energií; pomoc s hypotékami.

Program bol v úvode prezentovaný ako „súhrn najdôležitejších ekonomických udalostí roka“. Schválenie štátneho rozpočtu (ktorý bol navyše parlamentom chválený len cca vyše týždeň pred vysielaním posudzovaného programu) je podľa našej mienky významnou aktuálnou ekonomicko-politickou udalosťou roka a považujeme za prirodzené, že sa touto témou zaoberal ekonomicky zameraný program vo svojom „súhrne najdôležitejších udalostí roka“. S témou rozpočtu sa spájala aj téma inflácie a ekonomická predikcia na rok 2024, ktoré uzavreli prvý tematický blok programu

Za relevantné považujeme aj témy dotovania cien energií a hypotekárnej pomoci. Téma štátom dotovaných cien energií bola jednou z hlavných ekonomicko-politických tém od začiatku roka 2023 (resp. od konca roku 2022), kedy vtedajšia vláda pristúpila k zastropovaniu cien energií v dôsledku vysokej inflácie. Téma sa opäť výraznejšie dostala do popredia politického a odborného diskurzu koncom roka 2023, pri zostavovaní štátneho rozpočtu na rok 2024, kedy sa súčasná vláda rozhodla, že bude v dotovaní cien pokračovať aj v roku 2024 (toto opatrenie oznámil predseda NR SR P. Pellegrini spolu s ministerkou hospodárstva D. Sakovou na tlačovej konferencii dňa 6. 12.2023¹).

Téma hypotekárnej pomoci bola jednou z hlavných predvolebných ekonomických tém strany Smer-SD, ktorá septembrové parlamentné voľby napokon vyhrala a zostavila vládu. K svojmu zámeru štátnej pomoci v súvislosti s nárastom úrokových sadzieb (a teda predražením hypoték niektorých klientov) sa najsilnejšia vládna strana vrátila po voľbách a koncom roka vláda predstavila plán pomoci.²

Výber tém programu, ktorý má byť podľa slov moderátorov „súhrnom najdôležitejších ekonomických udalostí roka“ teda považujeme za legitímny a témy za relevantné.

- Úvodný tematický blok sa týkal schváleného rozpočtu na rok 2024 a ekonomickou prognózou na rok 2024. Na úvod bol odvysielaný príspevok *Poslanci schválili rozpočet*, ktorý bol akýmsi vstupom do témy Príspevok pozostával z vyjadrení opozičných poslancov, ktorí kritizovali P. Pellegriniho, resp. vládnu koalíciu za to, že bola predčasne ukončená rozprava k návrhu rozpočtu (odvysielané boli vyjadrenia štyroch zástupcov opozičných strán, z čoho dvaja boli predsedovia svojich strán). V úvode k príspevku moderátorka informovala: „*Hlasovaniu o zákone roka predchádzali obštrukcie. Poslanci sa však napokon vyhlí rokovaniu aj v medzisviatočnom období. Rozpravu ukončili na návrh predsedu parlamentu Petra Pellegriniho.*“ V závere príspevku bolo odvysielané stanovisko predsedu vlády R. Fica, ktoré bolo reakciou na predčasné ukončenie rozpravy k návrhu rozpočtu a komentoval v ňom činnosť

¹ <https://www.teraz.sk/ekonomika/ceny-energií-sa-domacnostiam-v-2024-ne/759334-clanok.html>

² <https://tvnoviny.sk/ekonomika/clanok/869302-stat-ide-pomahat-s-hypotekami-pozrite-si-kedy-mate-narok-na-prispevok>

opozície v súvislosti so schvaľovaním rozpočtu. Uviedol, že „je dobré, že skončil pokus opozície, ktorá sa pokúšala uniesť Slovensko k provizóriu“. Uviedol tiež, že od januára tak môžu „pomáhať ľuďom“, čo sa týka cien energií a pomoci s hypotékami. Domnievame sa, že odvysielanie uvedeného vyjadrenia je postačujúce z hľadiska zabezpečenia vyváženej príspevku.

V príspevku sme nezaznamenali také nedostatky, ktoré by zakladali podozrenie pre možné porušenie ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

Po odvysielaní uvedeného príspevku moderátori v štúdiu privítali prvých hostí, ekonómov Martina Hudcovského z národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave, resp. Ekonomického ústavu SAV a Martina Šustera z Rady pre rozpočtovú zodpovednosť.

Podľa profilu na stránke Ekonomického ústavu M. Hudcovský pôsobí na pozícii vedeckého pracovníka. Venuje sa makroekonomií - najmä inflácií, štruktúre ekonomiky a trhu práce. V minulosti hosťoval na viacerých zahraničných univerzitách a spolupracoval na projektoch orientovaných na hospodársku prax. Spolupodieľal sa na tvorbe viacerých publikácií venovaných regiónu CEE a obzvlášť Slovenska.³

Martin Šuster bol v programe prezentovaný ako člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť.

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť je ústavným zákonom zriadený nezávislý orgán monitorovania a hodnotenia vývoja hospodárenia Slovenskej republiky a hodnotenia plnenia pravidiel rozpočtovej zodpovednosti (čl. 3 ods. 1 úst. zákona č. 493/2011 Z. z.). Rada má troch členov. Členmi rady sú predseda a dvaja ďalší členovia. Predsedu rady volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky trojpäťtinovou väčšinou hlasov poslancov na návrh vlády Slovenskej republiky. Jedného člena rady volí a odvoláva národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov prítomných poslancov na návrh prezidenta Slovenskej republiky. Ďalšieho člena rady volí a odvoláva národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov prítomných poslancov na návrh guvernéra Národnej banky Slovenska (NBS). Člen rady má postavenie verejného činiteľa (čl. 3 ods. 2 úst. zákona č. 493/2011 Z. z.).

Martin Šuster je členom Rady od mája 2022 a zvolený bol NR SR na návrh guvernéra NBS. V rokoch 2007 – 2021 pôsobil ako riaditeľ výskumu v Národnej banke Slovenska. V 2022 bol ekonomickým analytikom plánu obnovy, Národnej implementačnej a koordinačnej autority na Úrade vlády SR. V rokoch 2007- 2009 viedol informačnú kampaň o zavedení eura na Slovensku. Ako sa ďalej píše na stránke Rady, prednášal aj na viacerých ekonomických fakultách na Slovensku aj v zahraničí.⁴

Myslíme si, že pozvaní hostia M. Hudcovský a M. Šuster boli z hľadiska svojho odborného profilu plne kompetentní vyjadrovať sa k témam štátneho rozpočtu na rok 2024 a prognózy ekonomického vývoja na rok 2024, ktoré boli diskutované v úvodnej časti programu.

Spôsob vedenia rozhovoru zo strany moderátorov M. Gudiaka a S. Dvořákovvej s hosťami M. Hudcovským a M. Šusterom považujeme za korektný a otázky moderátorov s ohľadom na dané témy za relevantné.

Moderátorov zaujímal názor hostí ohľadne schváleného štátneho rozpočtu so 6 % deficitom a aké budú dopady rozpočtu na „bežných ľudí“ a firmy:

Marek Gudiak, moderátor: „Rozpočet verejnej správy, ktorý schválili poslanci, počíta s deficitom 6 percent HDP. Môžete povedať, čo to teda bude znamenať pre bežných ľudí, ale aj pre firmy, ktoré pôsobia na Slovensku?“

...

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pán Šuster, vy čo hovoríte na tento deficit šesťpercentný?“

...

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pán Hudcovský, čo komu tento prijatý rozpočet dá a čo komu naopak vezme?“

Moderátorov zaujímala v súvislosti so schváleným rozpočtom otázka udržateľnosti verejných financií a riziko zvyšovania daní:

³ <https://ekonom.sav.sk/sk/pracovnici/martin-hudcovsky>

⁴ <https://www.teraz.sk/spravy/parlament-zvolil-m-sustra-za-noveho-/632394-clanok.html>;
<https://www.rrz.sk/kto-sme/>

Marek Gudiak, moderátor: „Pán Hudcovský, vy to ako vidíte, zlepšila vláda prijatím tohto rozpočtu hospodárenie Slovenska?“

...

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pán Šuster, nebude potrebné opäť zvyšovať dane?“

...

Marek Gudiak, moderátor: „Čiže keby ste jednou vetou mali možno zhrnúť tú udržateľnosť rozpočtu, tak by ste čo skonštatovali?“

Moderátori chceli poznať názory hostí na schválené opatrenia ako 13. dôchodky, zníženie odvodov do 2. piliera, pomoc s hypotékami:

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Máme tam aj 13. dôchodky, pomoc hypotékami, nižší odvod do 2. piliera. Ako by ste tieto zmeny zhodnotili?“

...

Marek Gudiak, moderátor: „Najväčší príjem do štátneho rozpočtu má tvoriť zníženie odvodu do 2. piliera. Pán Šuster, ako vnímate toto opatrenie, má ešte 2. pilier vôbec význam?“

Moderátori sa dotkli otázky ratingu Slovenska a pripomenuli, že agentúra Fitch už rating Slovensku zhoršila. Pýtali sa, ako sa takéto hodnotenia dotýkajú ľudí a čo to pre Slovensko znamená do budúcnosti:

Marek Gudiak, moderátor: „Ako sa takéto hodnotenia dotýkajú ľudí a čo môže znamenať do budúcnosti, keby nám agentúry postupne znižovali rating?“

Moderátori tiež otvorili tému inflácie a prognózy jej vývoja v roku 2024:

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Aký vývoj očakávate vy, ak teda hovoríme o zdražovaní, pán Hudcovský?“

...

Marek Gudiak, moderátor: „Premiér Petr Fiala vo svojom vianočnom príhovore označil rok 2024 ako rok nádeje... Čaká aj Slovensko rok 2024 a dá sa označiť ako rok nádeje?“

...

Marek Gudiak, moderátor: „To znamená, aby sme to ľuďom tak preložili, že ľudia citelne sa budú mať lepšie, vo svojich peňaženkách budú mať viac peňazí?“

...

Marek Gudiak, moderátor: „Pán Hudcovský, ako vy by ste jednou vetou možno zhodnotili ten rok 2024. Stotožňujete sa so slovami Petra Fialu, bude to rok nádeje aj u nás na Slovensku?“

Rozhovor s M. Hudcovským a M. Šusterom vyznieval voči vládou schválenému rozpočtu, resp. jednotlivým rozpočtovými opatreniami negatívne. Hlavnou výhradou, na ktorej sa obaja hostia zhodli, bolo, že namiesto vládou deklarovanej konsolidácie, rozpočet v skutočnosti deficit navyšuje a zhoršuje verejné financie. Vláda robí skôr „účtovné operácie“ ako reálnu konsolidáciu, keď časť príjmov započítavajú až do budúceho roku a tým umelo znižujú deficit za budúci rok (rok 2024).

Na uvedenú výhradu reagoval moderátor Gudiak a sprostredkoval stanovisko ministerstva financií: „Faktom je, že pokiaľ ide o rozpočet, tak Rada pre rozpočtovú zodpovednosť sa dostáva do akejsi konfrontácie s ministerstvom financií, pokiaľ ide o výklad toho, ako chce v budúcnosti Slovensko hospodáriť a či chce verejné financie držať na udržateľnej rovine. Tam sa rozchádzate. Ministerstvo tvrdí, pre objektivnosť, aby sme spomenuli, že ide o vec metodiky.“

Na tomto mieste môže byť užitočné pripomenúť, že k schválenému rozpočtu mala pripomienky aj Európska komisia, podľa hodnotenia ktorej sa bude deficit rozpočtu verejnej správy tento rok zvyšovať a zároveň bude vyšší ako predpokladá rozpočet. Hlavným dôvodom je metodické zaznamenanie prefinancovania energopomoci v súlade s metodikou ESA2010. Európska komisia tak očakáva, že deficit vzrastie zo 6,1 percenta HDP na 6,3 percenta HDP v tomto roku. Komisia negatívne hodnotí plošnú nákladnú energopomoc, čo znamená riziko „nedosiahnutia súladu s odporúčaním Rady Európskej únie“.⁵

⁵ <https://www.aktuality.sk/clanok/TxUsYkv/slovensko-pochybilo-pri-schvalovani-rozpocetu-rozhodla-europska-komisija/>;

Hostia sa vyjadrovali kriticky aj k niektorým čiastkovým opatreniam naviazaným na rozpočet. M. Hudcovský sa negatívne vyjadril o zavedení 13. dôchodkov, ktoré podľa jeho slov trvalo navyšujú výdavky a tým nafukujú rozpočet. M. Šuster sa vyjadril k zníženiu odvodov do 2. dôchodkového piliera. Podľa neho z dlhodobšieho hľadiska presúvanie medzi 1. a 2. pilierom nemá skoro žiaden efekt a nie je to konsolidačné opatrenie, ale len presúvanie peňazí z „jedného vaku do druhého“. M. Hudcovský sa kriticky vyjadril o vládnom opatrení pomoci so splácaním navýšených splátok hypotekárnych úverov. Uviedol, že ide o „neexistujúci problém“, pretože percento zlyhaných úverov je veľmi nízke.

Na margo uvedeného vyjadrenia ohľadne pomoci s hypotekárnymi úvermi chceme dať do pozornosti skutočnosť, že NBS v auguste 2023 informovala, že vyššie splátky pocítia všetky domácnosti s hypotekárnym úverom, no nárast bude zvládnuteľný a výraznejší nárast (viac ako 20 % príjmu domácnosti) nastane iba pre 1 % hypoték. NBS uviedla, že „situácia si vyžaduje individuálne, nie plošné riešenia“.⁶

V rámci rozhovoru s hosťami však nezaznela výhradne kritika vládných opatrení. Na otázku moderátorky, čo komu rozpočet dá a čo komu vezme, sa M. Hudcovský vyjadril v zmysle, že „politické rozhodnutie“ o zastropovaní cien energií bude mať priaznivý makroekonomický dopad na domácnosti a celkovú výkonnosť ekonomiky: „*Tá pomoc, ktorá sa plánuje vo výške 1,25 miliardy pomôže k tomu, že sa nám zásadne zníži inflácia, to bol vlastne hlavný faktor, ktorý ovplyvnil makroekonomický výkon za posledné 2 roky, takže tá plánovaná inflácia na úrovni 2 a pol percenta, ktorá bola prezentovaná, konečne spôsobí aj to, že pokles alebo reálny pokles medziročný spotreby domácností by som mohol oživiť, takisto reálne mzdy domácnosti by mohli narásť v roku 2024 i keď teda dopredu vieme, že nebude to lacné a nevieme to považovať ani za udržateľné...*“.

Podávateľ namietal „útoky“ na seniorov. Zaznamenali sme v tejto súvislosti vyjadrenie M. Hudcovského, ktorý uviedol: „*Tak ten deficit bude naozaj vysoký. Pre ľudí to znamená, obzvlášť pre niektoré skupiny ľudí to znamená, že budú dostávať relatívne štedré sociálne dávky, teda myslím najmä dôchodcov... Dokonca ešte aj zdravotné odvody z práce sa takisto zvyšujú. Takže bude to hlavne zasahovať alebo penalizovať ekonomicky aktívnych ľudí a viac bonifikovať tých, ktorí sú už ekonomicky neaktívni.*“

Na inom mieste sa Hudcovský vyjadril ohľadne zavedenia 13. dôchodkov: „*...zavedením plného 13. dôchodku a podobne, sa trvalo navýšili výdavky a teda tým sa nafúkol ten deficit.*“

M. Šuster v programe uviedol: „*...v oveľa väčšom riziku sú tí, ktorí sa spoliehajú na štát, čiže to sú práve tí dôchodcovia, pri ktorých sa dnes tie vlády predbiehali, že kto im ponúkne ešte ďalší príplatok ku dôchodku, ale ak štát nebudaj stratí platobnú schopnosť, tak dôchodcovia budú možno tí prví, ktorí doplatia na to, že štát nie je schopný vyplácať všetky dávky alebo dôchodky, takisto oni najviac doplatia na to, ak nebudú peniaze na zdravotníctvo.*“

Domnievame sa, že uvedené vyjadrenia nemožno vnímať ako „útoky“ na dôchodcov. Vyjadrenia sú predovšetkým kritikou hospodárenia štátu a konkrétnych opatrení (13. dôchodky) vo vzťahu k deficitu štátneho rozpočtu. Tvrdenie, že dôchodcovia budú dostávať „relatívne štedré sociálne dávky“ je podľa našej mienky v danom kontexte prijateľné. Formulácia *relatívne štedré sociálne dávky* bola použitá v kontexte diskusie o zhoršujúcom sa deficite a zlom stave verejných financií, na čo, ako uviedol M. Šuster, v prípade platobnej neschopnosti štátu môžu doplatiť práve predovšetkým dôchodcovia.

Je potrebné zdôrazniť, že rozhovor s M. Hudcovským a M. Šusterom (rovnako ako aj rozhovory s ďalšími hosťami v programe) bol diskusiou odborného, nie politického charakteru, v ktorej zaznievali odborné argumenty a nie politické stanoviská. V tomto kontexte je podľa nás potrebné vnímať aj kritiku vládou schváleného rozpočtu a súvisiacich opatrení. Skutočnosť, že pozvaní hostia, ktorí boli vysielateľom oslovení z titulu svojej odbornosti a kompetentnosti (sú to predstavitelia renomovaných ekonomických inštitúcií) sa zhodli vo svojej odbornej kritike ohľadne diskutovaných tém rozpočtu a s ním spojených opatrení, nie je podľa nás sama o sebe problematická z hľadiska povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivitu a nestrannosť programu. Úloha vysielateľa pri naplnení týchto

<https://e.dennikn.sk/minuta/3776912>

⁶ <https://nbs.sk/aktuality/narast-splatok-hypotek-pocitia-vsetky-dotknute-domacnosti-no-zvladnu-to/>

princípov podľa nás spočívala práve v tom, že poskytol priestor pre kompetentný odborný pohľad na danú problematiku.

Otázka zabezpečenia uvedených princípov v danom prípade spočívala podľa našej mienky tiež vo výkone moderátorov, spôsobe, akým viedli diskusiu (aké kládli otázky, aké témy vybrali na diskusiu), ako aj v spôsobe spracovania odvysielaných príspevkov, ktoré tematicky súviseli s diskutovanými témami (viac nižšie). Ako sme už konštatovali, spôsob vedenia rozhovorov považujeme za korektný a diskutované témy, ako aj otázky moderátorov ohľadne týchto tém, za relevantné.

V rámci úvodného tematického bloku (Štátny rozpočet na rok 2024 a ekonomická prognóza na rok 2024) bol v jeho druhej časti ešte odvysielaný príspevok *Rok, kedy zdražovanie lámalo rekordy*, ktorý mapoval vývoj inflácie v minulom roku a prezentoval prognózu na rok 2024. Príspevok priblížil dopady vysokej inflácie na drobných zamestnávateľov a pracovníkov v potravinárstve a poľnohospodárstve (odvysielané boli vyjadrenia majiteľky pekárne, predavačky na trhu a poľnohospodára). Príspevok sa zmienil aj o exporte lacného obilia z Ukrajiny a prípade ukrajinského obilia s obsahom zakázaného pesticídu. Odvysielané boli v tejto súvislosti vyjadrenia bývalého predsedu NR SR Borisa Kollára, riaditeľa Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR J. Bíreša a bývalého povereného ministra pôdohospodárstva a rozvoja SR S. Vlčana. Príspevok tiež prezentoval prognózu vývoja inflácie na rok 2024. V tejto súvislosti bolo odvysielané vyjadrenie prezidentky Európskej centrálnej banky Ch. Lagardeovej.

Redaktor v závere príspevku informoval, že „ceny v obchodoch sa snažili skrotiť aj politici na Slovensku“. Uviedol, že pracovníci v potravinárstve a poľnohospodárstve dostali odvodové prázdniny, štátny rozpočet to stálo 34 miliónov, ale firmám a podnikom sa znížili náklady na asi 33 tisíc zamestnancov. Následne bolo odvysielané vyjadrenie súčasného ministra pôdohospodárstva, (v príspevku prezentovaného iba ako poslanec NR SR za Smer-SD) Richarda Takáča, ktorý uviedol, že odpúšťajú zamestnávateľom v poľnohospodárstve a potravinárstve sociálne poistenie do výšky minimálnej mzdy. Po vyjadrení Takáča bola odvysielaná reakcia majiteľky pekárne v Nitre N. Sládečkovej, ktorá uviedla, že „každá pomoc pomôže“.

Podľa našej mienky z príspevku nie je celkom zrejmé, ktorá vláda je zodpovedná za zavedenie prezentovaného opatrenia odvodových prázdnin ako pomoci pre firmy v sektoroch potravinárstva a poľnohospodárstva. Hoci v príspevku sa k opatreniu prihlásil R. Takáč zo súčasnej vlády, tá reálne vládne až od októbra/novembra minulého roka, redaktor však v rámci svojho vyjadrenia informujúcom o tejto pomoci už prezentoval náklady (uviedol, že to „stálo“ 34 miliónov) a dopady (uviedol, že sa znížili náklady na 33 tisíc zamestnancov) za minulý rok.

Napriek uvedenej nejasnosti, v príspevku sme nezaznamenali také nedostatky, ktoré by zakladali podozrenie pre možné porušenie ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

- Ďalší tematický blok sa zaoberal vládnym opatrením dotovania (resp. zastropovania) cien energií na rok 2024. V úvode bol odvysielaný príspevok *Vláda zastropovala ceny energií na rok 2024*, ktorý informoval o vládnej pomoci s cenami energií na rok 2024. Moderátorka v úvode informovala, že opatrenie bude podľa rezortu hospodárstva stáť miliardu 250 miliónov a že opozícia a viacerí odborníci hovoria, že takáto plošná pomoc je príliš drahá. Odvysielané boli vyjadrenia ministerky hospodárstva D. Sakovej a premiéra Fica, ktorí opatrenie obhajovali, uvedené bolo, že pomoc bude automatická, domácnosti a iné subjekty, na ktorých sa pomoc vzťahuje, nemusia urobiť nič. R. Fico sa kriticky dotkol Úradu pre reguláciu, ktorý podľa neho navrhoval „nechať ceny vyletieť“, čo by prehĺbilo infláciu. Podľa R. Fica bolo opatrenie prijaté, aby ceny energií v čase vysokej inflácie „nezasiahli peňaženky ľudí“. V príspevku boli odvysielané aj kritické reakcie troch opozičných politikov, ktorí namietali neadresnosť (M. Majerský), negatívne dopady na verejné financie (M. Šimečka) a naopak aj skutočnosť, že ceny energií zostanú rovnaké a nebudú nižšie, ako údajne sľubovali terajší vládni politici (I. Matovič). Odvysielané bolo aj stanovisko analytika portálu Energieprevas.sk, ktoré bolo k vládnemu opatreniu tiež kritické. Uviedol, že v jeho dôsledku sa domácnosti nedozvedia o reálnych cenách a nemotivuje ich to šetriť. Redaktor v príspevku tiež uviedol, že „skokový nárast cien energií pre domácnosti v budúcom

roku hrozil preto, že predchádzajúca vláda ceny zastropovala veľmi nízko“. Toto tvrdenie oprel o skutočnosť, že ceny energií na burzách zostávajú naďalej nad úrovňami pred roka 2022. V závere redaktor uviedol, že plošné opatrenie bolo podľa ministerky prijaté pre krátkosť času a v budúcnosti „pripúšťa“ adresnejšiu formu pomoci.

Aj keď uvedené tvrdenie redaktora, v rámci ktorého sa vyjadril o kroku predchádzajúcej vlády ako o príčine hroziaceho skokového nárastu cien energií, má podľa našej mienky určitý komentatívny nádych (použitá formulácia, že predchádzajúca vláda „zastropovala ceny veľmi nízko“), z celkového hľadiska sa domnievame, že spôsob spracovania príspevku nezakladá podozrenie pre možné porušenie ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. Téma príspevku (vládna pomoc s cenami energií) bola podľa našej mienky spracovaná vyvážene – odvysielané boli stanoviská zástupcov vlády, ktorí opatrenie obhajovali, kritické reakcie opozičných predstaviteľov a analytika – odborníka v danej oblasti. Nezaznamenali sme žiadne nepravdivé alebo zavádzajúce tvrdenia a informácie zo strany tvorcov.

Následne po odvysielaní uvedeného príspevku sa moderátori prostredníctvom telemostu spojili s Radovanom Potočárom, v programe prezentovaným ako analytik portálu Energie-portal.sk. Internetový denník Energie-portal.sk je vydávaný spoločnosťou PROPERTY & ENVIRONMENT s.r.o. a podľa informácií na stránke portálu je čítaný odberateľmi energií (priemyselné a obchodné podniky, samosprávy), dodávateľmi tovarov a služieb pre energetiku, investormi a vládou. Ako sa uvádza na stránke portálu, počet predplatiteľov denníkov z portfólia spoločnosti PROPERTY & ENVIRONMENT s.r.o. (okrem Energie-portal.sk ešte aj Odpady-portal.sk a Voda-portal.sk) stabilne rastie a čítanosť všetkých online denníkov dosahuje spolu už 100.000 unikátnych návštevníkov mesačne, pričom najväčšiu časť tvoria práve klienti z oblasti priemyselných, obchodných prevádzok a samosprávy.⁷ Radovan Potočár je podľa dostupných informácií šéfredaktorom uvedených portálov Energie-portal.sk, Odpady-portal.sk a Voda-portal.sk. Podieľa sa na tvorbe analýz v oblasti energetiky a odpadového hospodárstva pre súkromný a mimovládny sektor.⁸

Rozhovor s Potočárom sa týkal vládneho opatrenia zastropovania cien energií na rok 2024. Spôsob vedenia rozhovoru moderátormi bol podľa našej mienky korektný a ich otázky s ohľadom na danú tému relevantné.

Moderátorov zaujímali dopady energo-pomoci na domácnosti a firmy a to aj v súvislosti očakávaným poklesom inflácie, ktorý má byť dôsledkom zavedenia energo-pomoci:

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „S čím teda môžu domácnosti a firmy počítať v roku 2024?“

...

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pán Potočár, aké ceny uvidia Slováci na svojich faktúrach za energiu v roku 2024?“

...

Marek Gudiak, moderátor: „Ministerstvo financií hovorí, že v dôsledku nových stropov na ceny energií pre domácnosti inflácia ustúpi, zdražovanie sa skončí a dynamika rastu ekonomiky sa zrýchli, to znamená, hospodárstvu sa bude dariť. Bude sa teda v roku 2024 dýchať lepšie aj bežným ľuďom?“

Moderátorov zaujímalo, koľko bude na energo-pomoc štát doplácať:

Marek Gudiak, moderátor: „O tom, koľko bude štát doplácať za energiu firmám, rozhodujú ceny energií na svetových trhoch. Poďme si teraz zhrnúť, teda ako sa pohybovali ceny na burzách v roku 2023.“

...

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Národná banka Slovenska dotovanie cien energií kritizovala, guvernér Peter Kažimír sa vyjadril, že zmrazenie energií v tejto dobe nás dostáva do akéhosi umelého spánku. Je potrebné ceny energií dotovať z vášho pohľadu?“

...

⁷ <https://www.energie-portal.sk/Onas.aspx>

⁸ <https://www.itapa.sk/spikri/radovan-potocar/>

Marek Gudiak, moderátor: „Pozrime sa teraz na tú finančnú stránku, tá štedrá pomoc štátu niečo stojí a kto to vlastne celé zaplatí?“

Redaktorku zaujímalo, ako sa odráža dotovanie cien energií v návykoch spotrebiteľov:

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Viacero analytikov vrátane tých národných sa vyjadrilo, že dotovanie energií nemotivuje ľudí s energiami šetriť. Ako sú Slováci na tom so spotrebou elektriny a plynu, bude dosť energií pre všetkých?“

Rozhovor s R. Potočárom vyznieval voči diskutovanému vládnemu opatreniu negatívne. Moderátori konfrontovali Potočára so stanoviskom ministerstva financií, podľa ktorého sa v dôsledku zastropovania cien energií zníži inflácia a oživí sa dynamika ekonomického rastu. Potočár reagoval, že je to len odsúvanie problému do budúcnosti a ku skokovému rastu cien skôr či neskôr dôjde. Uviedol, že plošne dotovanie cien energií nebude dlhodobá cesta, pretože štát bude potrebovať konsolidovať verejné financie a dotovanie cien je oblasť, ktorá predstavuje potenciál úspor v stovkách miliónov až vyše miliardy eur. Uviedol tiež, že ak by táto pomoc neexistovala, štát by mohol tieto financie použiť v iných produktívnejších oblastiach. Ergo-pomoc podľa Potočára nepriaznivo vplyva spotrebu energie, pretože nemotivuje domácnosti k poklesu spotreby.

Okrem Potočárových vyjadrení zaznela z úst moderátorky informácia, že dotovanie cien energií kritizovala NBS. Uviedla, že podľa guvernéra Kažimíra zmrazenie energií v tejto dobe nás dostáva do stavu „akéhosi umelého spánku“.

Domnievame sa, že téma bola v programe spracovaná objektívne a nestranne. Kritické výhrady analytika R. Potočára voči diskutovanému opatreniu boli odborného charakteru a vychádzali z odborných argumentov. Postoj Potočára bol podporený aj vyjadrením guvernéra NBS. Sprostredkované bolo stanovisko dotknutej strany - ministerstva financií. V rámci príspevku odvysielaného v súvislosti s diskutovanou témou bol poskytnutý priestor ministerke hospodárstva D. Sakovej a premiérovi R. Ficovi, ktorí sa vyjadrovali v prospech predmetného opatrenia.

- Posledný tematický blok sa týkal štátnej pomoci pri splácaní hypotekárnych úverov. V úvode bloku bol odvysielaný príspevok *Štát pomôže ľuďom s hypotékami aj v roku 2024*, ktorý sa predmetným opatrením zaoberal. Prezentované boli kriticky vyznievajúce postoje finančných analytikov a Národnej banky Slovenka voči tomuto opatreniu. Moderátor (resp. redaktor) informoval, že „odborníci upozorňujú, že neúnosné zdražovanie sa môže týkať iba nízkeho percenta klientov“ a že ekonómovia „nevidia zmysel v plošnej pomoci“. V príspevku bolo odvysielané vyjadrenie finančného analytika OVB Allfinanz Slovensko M. Búlika, ktorý potvrdil, že „iba jednému percentu dlžníkov reálne hrozilo, že nebudú vedieť splácať nárast svojej splátky“ a týmto ľuďom by mala vláda pomôcť „adresne“. Redaktor sa tiež odvolal na Národnú banku Slovenska (NBS), keď uviedol, že situácia so splácaním úverov je podľa NBS stabilná a v problémoch sa môže ocitnúť len minimum klientov. Odvysielané bolo vyjadrenie analytika Partners Investments M. Ovčarika, ktorý uviedol, že v minulosti sme mali aj vyššie úrokové sadzby ako sú teraz.

V príspevku bolo okrem kritických vyjadrení ohľadne hypotekárnej pomoci a jej „plošnému“ charakteru odvysielané aj stanovisko ministra financií L. Kamenického, ktoré bolo v kontraste s tvrdeniami analytikov a NBS ohľadne závažnosti problému so splácaním hypoték. Kamenický naznačil, že problém „bezprecedentného nárastu úrokových sadzieb“ sa týka veľkého počtu ľudí, pretože v čase, keď boli sadzby nízke „si každý, kto má trochu rozumu“ vzal hypotéku.

Zaznamenali sme tvrdenie redaktora, ktoré malo charakter úvahy a teda malo určitý komentatívny nádych. Redaktor povedal, že „štátna pomoc prichádza v čase, keď sa zdražovanie hypoték zrejme skončilo“. Svoje tvrdenie však redaktor oprel o skutočnosť, Európska centrálna banka nedávno ponechala kľúčovú úrokovú sadzbu na doterajšej úrovni.

Domnievame sa, že z celkového hľadiska odvysielanie príspevku nezakladá podozrenie pre možné porušenie ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. Prezentovaná kritika vládneho opatrenia

na pomoc so splácaním hypoték nebola politického, ale odborného charakteru. Vychádzala z vyjadrení dvoch finančných analytikov a tie boli podporené aj stanoviskom Národnej banky Slovenska (redaktor uviedol, že podľa NBS je situácia so splácaním úverov stabilná a týka sa len minima klientov).

Po odvysielaní príspevku moderátori privítali v štúdiu posledného hosťa – výkonného riaditeľa Finančného kompasu Mateja Dobiša.

Finančný kompas je tzv. porovnávací portál so zameraním na finančné produkty a služby. Vznikol v spolupráci finančného analytika Maroša Ovčarika a spoločnosti PARTNERS GROUP SK s.r.o.⁹

Tak, ako pri predošlých rozhovoroch odvysielaných v rámci programu, posudzovali sme spôsob vedenia rozhovoru zo strany moderátorov.

Moderátori v úvode konfrontovali Dobiša so stanoviskom NBS, podľa ktorého hypotéky nie sú problém a domácnosti a firmy ich zvládajú splácať. Pýtali si, či je takáto pomoc potrebná:

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pán Dobiš, Národná banka Slovenska zverejnila aktuálnu správu o finančnej stabilite, podľa tejto správy drahšie hypotéky nie sú problém a domácnosti, ale aj firmy ich zvládajú splácať. Je teda potrebné pomáhať ľuďom s hypotékami alebo nie?“

Moderátori sa v rozhovore sústredili na praktickú stránku pomoci. Od Dobiša chceli, aby vysvetlil, ako bude pomoc fungovať, aké budú jej pravidlá:

Marek Gudiak, moderátor: „Podme sa teraz pozrieť na praktickú stránku pomoci s hypotékami. Ministerstvo financií ide pomáhať dvojakým spôsobom, prvý spôsob je vlastne daňový bonus, to bude pomoc určená pre celý rok 2023, ide o akúsi retroaktivitu. Viete povedať teda trochu bližšie a viac o tom, ako to má fungovať a komu je to určené?“

...

Marek Gudiak, moderátor: „To sme dostali už k tomu druhému opatreniu. Ako bude teda bližšie fungovať to druhé opatrenie, ktoré začína platiť úderom polnoci z roku 2023 na rok 2024.“

...

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pán Dobiš, ako to bude potom fungovať tak procesne, čo musí ten klient banky urobiť, aby si mohol uplatniť ten svoj daňový bonus alebo potom aj tú sociálnu dávku. Čo má urobiť, čo by ste im poradili tým klientom?“

Moderátori poukázali na prípad istého hypotekárneho dlžníka, ktorý stratil nárok na pomoc, pretože refinancoval svoj úver. Zaznamenali sme v tejto súvislosti tvrdenia moderátora, ktoré malo komentatívny nádych:

Marek Gudiak, moderátor: „A pán Orsák z Dolného Kubína nebol jediný, kto takto vypadol zo schémy pomoci. Pán Dobiš, ako vnímate takéto prípady, na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že tí, ktorí sa správajú finančne gramotne, zodpovedne ku svojim dlhom, snažia sa ich aktívne spravovať, z takejto pomoci vypadli.“

...

Marek Gudiak, moderátor: „Prečo ale vlastne toto opatrenie sa do tých podmienok dostalo, keď spôsobuje takéto problémy?“

Predmetom rozhovoru bola adresnosť pomoci:

Marek Gudiak, moderátor: „Pozrime sa na adresnosť tohto príspevku. Veľa sa hovorí o tom, že by pomoc nemala byť plošná. Vieme, že táto pomoc je teda ohraničená kritériom, ktoré sme práve spomenuli, ale takisto aj výškou príjmu. Môžeme ju teda považovať za adresnú z vášho pohľadu?“

Moderátori prezentovali graf NBS, ktorý vypovedá, že problém s hypotékami sa týka iba zanedbateľného počtu dlžníkov. Pripomenuli tiež, že NBS opatrenie kritizuje z pohľadu udržateľnosti verejných financií. Pýtali sa M. Dobiša na zdroj financií určených na opatrenie:

⁹ <https://www.financnykompas.sk/o-nas>

Marek Gudiak, moderátor: „Môžeme okomentovať aj tento graf, tu vidíme ako národná banka vidí schopnosť ľudí splácať úvery, respektíve neschopnosť splácať úvery. Vidíme, že v tom základnom scenári by v nasledujúcom období len 2 a pol percenta ľudí nebolo schopné splácať úvery, teraz tá úroveň je na 1 percente. V podstate ide o zanedbateľný počet dlžníkov, je to pár tisíc ľudí, ktorí takto reálne im hrozí, že prídu o strechu nad hlavou.“

...

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pán Dobiš, Národná banka Slovenska túto navrhovanú pomoc s hypotékami kritizuje, ale teda najmä z pohľadu udržateľnosti verejných financií. Vláda deklaruje, že má ambíciu šetriť, budúci rok chce znížiť schodok štátneho rozpočtu o pol percenta. Kde vláda zoberie peniaze na takéto opatrenia, kto to vlastne na konci dňa zaplatí?“

Moderátori v rámci rozhovoru s M. Dobišom poukázali na skutočnosť (údajne po to, čo sa im do redakcie ozvalo viaceró ľudí), že nárok na štátnu pomoc sa stráca pri refinancovaní úveru (teda zmene úveru po ukončení fixácie za úver s lepšou úrokovou sadzbou v inej banke). Odvysielaný bol príspevok *Aké sú pravidlá pomoci s hypotékami*, ktorý informoval o prípade hypotekárneho dlžníka z Oravy, ktorý stratil nárok na štátnu pomoc v súvislosti s nárastom splátky za hypotekárny úver, pretože ešte pred zavedením opatrenia svoj úver refinancoval a v dôsledku toho vypadol zo schémy štátnej pomoci. Príspevok pozostával z vyjadrení hypotekárneho dlžníka P. Orsáka, resp. bol rozhovorom redaktora s ním.

Po skončení príspevku moderátor v rámci otázky na M. Dobiša uviedol: „...na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že tí, ktorí sa správajú finančne gramotne, zodpovedne ku svojim dlhom, snažia sa ich aktívne spravovať, z takejto pomoci vypadli.“. Ako sme konštatovali, toto vyjadrenie má určitý kometatívny nádych. Domnievame sa však, že uvedené vyjadrenie bolo v danom kontexte prijateľné, vychádzalo z reálneho prípadu, o ktorom príspevok informoval, a bolo reakciou naň.

Vyjadrenia M. Dobiša vyznievali negatívne voči diskutovanému opatreniu pomoci so splácaním hypoték. Dobiš v rozhovore potvrdil, že problém sa týka len zanedbateľného počtu dlžníkov (táto informácia bola v programe podporená aj vyjadrením analytika M. Búlika, ako aj zmienkou moderátorky o správe NBS, podľa ktorej drahšie hypotéky „nie sú problém“ a domácnosti a firmy ich zvládajú splácať). Dobiš sa tiež kriticky vyjadroval o zmienenom opatrení, podľa ktorého po refinancovaní dlhu zaniká nárok na štátnu pomoc. Kritizoval tiež „neadresnosť“ pomoci, ktorá vychádza z vysoko nastaveného kritéria výšky príjmu ako trojnásobku minimálnej mzdy a pomoc sa teda vzťahuje na všetkých, ktorí majú príjem do 2100 eur. Dobiš tiež vyslovil predpoklad, že štát využije na financovanie opatrenia hypotekárnej pomoci zavedenie bankovej dane, keďže „politici“ sa podľa neho radi „oháňajú“ argumentom o nadmerných ziskoch bánk, na čo „ľudia dobre počúvajú“.

Je potrebné uviesť, že v rámci rozhovoru s M. Dobišom zazneli aj vyjadrenia, ktoré vyznievali voči vláde, jej činnosti a opatreniam priaznivo. Dobiš v kontexte diskutovaného vládneho opatrenia pomoci so splácaním predražených hypotekárnych úverov uviedol, že „nemôžeme vládnej strane vyčítať, že doručila pomoc, ktorú avizovala“. V súvislosti s diskutovanými krokmi vlády v otázke dostupnosti hypotekárnych úverov uviedol, že oceňuje, že „ideme pomáhať mladým, keďže tí majú najväčší problém so získaním a splácaním hypotéky“.

Domnievame sa, že moderátori spracovali tému korektne a otázky položené M. Dobišovi boli s ohľadom na tému rozhovoru relevantné. Z hľadiska komplexného a objektívneho spracovania témy bolo podľa nás žiadúce, že moderátori sa zaoberali aj nedostatkami diskutovaného opatrenia. Tieto nedostatky boli v programe zdokumentované prípadom z praxe (prípado dlžníka z Oravy – problém pri refinancovaní dlhu). Vyjadrenia pozvaného odborníka M. Dobiša, ktorými spochybňoval závažnosť problému so splácaním hypotekárnych úverov boli v programe podporené stanoviskom NBS a finančného analytika M. Búlika.

V programe sme nezaznamenali také nedostatky, ktoré by zakladali podozrenie pre možné porušenie ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

* * *

ZÁVER:

Na základe uvedených skutočností sa domnievame, že vysielateľ televízie Rozhlas a televízia Slovenska odvysielaním programu *Ekonomika :24* zo dňa 1. 1. 2024 **neporušil ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený**.

Prepis/popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. 0053/SO/2024)

Monitorované vysielanie: Ekonomika :24
Deň vysielania: 1. 1. 2024
Čas vysielania: o cca 10:14 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady.

časový kód záznamu o cca:

- 10:14:24 – začiatok programu *Ekonomika* :24
témy:
  - Štátny rozpočet na rok 2024
príspevky:
    - Poslanci schválili rozpočet
    - Rok, kedy zdražovanie lámalo rekordy
  - Dotovanie cien energií
príspevky:
    - Vláda zastropovala ceny energií na rok 2024
  - Pravidlá pomoci s hypotékami
príspevky:
    - Štát pomôže ľuďom s hypotékami
    - Aké sú pravidlá pomoci s hypotékami
- 11:11:40 – koniec programu *Ekonomika* :24

Prepis:

Marek Gudiak, moderátor: „Zdražovanie v roku 2023 zlomilo vyše dve dekády starý rekord. Vo februári dosiahla inflácia takmer 15 a pol percenta.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Poslanci schválili štátny rozpočet na rok 2024. Niektoré dane budú vyššie. Štát pomôže s energiami i s hypotékami. Výrazne si prilepšia dôchodcovia.“

Marek Gudiak, moderátor: „Všetko, čo priniesol rok 2023, ale aj odhady odborníkov, čo nás čaká v roku 2024.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pripravený je súhrn najdôležitejších ekonomických udalostí roka. Vitajte pri sledovaní *Ekonomiky* :24 špeciál.“

Marek Gudiak, moderátor: „Pár dní pred Vianocami schválila Národná rada rozpočet na rok 2024. Štát bude hospodáriť s deficitom tesne pod 6 percent.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Hlasovaniu o zákone roka predchádzali obštrukcie. Poslanci sa však napokon vyhli rokovaniu aj v medzisviatočnom období. Rozpravu ukončili na návrh predsedu parlamentu Petra Pellegriniho.“

- príspevok *Poslanci schválili rozpočet* (názov uvedený vo forme titulku zobrazeného v spodnej časti obrazovky v úvode príspevku)

Peter Pellegrini (HLAS-SD), predseda NR SR: „Prítomných 79 poslancov, Za 78, nehlasoval jeden. Konštatujem, že sme tento návrh schválili a rozpravu k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2024 skončili.“

Michal Šimečka (Progresívne Slovensko), podpredseda NR SR: „Z predsedu parlamentu Petra Pellegriniho sa dnes stal cenzor. Odsudzujem jeho rozhodnutie, rozhodnutie potom väčšina ukončiť rozpravu o rozpočte. Je to v rozpore s pravidlami. Je to v rozpore s demokraciou a s právami poslancov.“

Branislav Gröhling (SaS), poslanec NR SR: „Chceli sme predniesť naše nejaké názory na štátny rozpočet. Chceli sme o tom odborne diskutovať, ale toto, čo urobili takýmto spôsobom, tak to je absolútne, ale absolútne neprijateľné pre nás. Dokonca tak neprijateľné, že budeme zvažovať aj ústavnú sťažnosť.“

Gábor Grendel (Slovensko, KÚ, Za ľudí), **poslanec NR SR**: „Nádejný prezidentský kandidát Peter Pellegrini odštartoval svoju kampaň znásilnením zákona o rokavacom poriadku a nielen znásilnením, ale porušením tohto zákona.“

Milan Majerský (KDH), **poslanec NR SR**: „Takéto umlčovanie opozície nesie známky autoritatívneho režimu a jednoducho s ním nesúhlasíme preto, dúfam teda, že už nikdy viac sa takéto konanie v Národnej rade nebude opakovať.“

Robert Fico (Smer-SD), **predseda vláda SR**: „...januára môžeme ľuďom pomáhať, pokiaľ ide o ceny energií. Môžeme pomáhať s hypotékami, môžeme pomáhať s ďalšími vecami, ktoré sme slúbili. Je dobré, dámy a páni, že nejdeme do provizória. Je dobré, že skončil tento pokus opozície, ktorá sa pokúšala viesť Slovensko k provizóriu v januári.“

- koniec príspevku

Marek Gudiak, **moderátor**: „No a my už v štúdiu vítame ekonóma národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave Martina Hudcovského.“

Martin Hudcovský, **NHF EUBA**, **Ekonomický ústav SAV**: „Dobrý deň prajem.“

Marek Gudiak, **moderátor**: „A je tu s nami aj Martin Šuster, člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť. Vitajte.“

Martin Šuster, **člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť**: „Dobrý deň, ďakujem za pozvanie.“

Marek Gudiak, **moderátor**: „Pán Hudcovský, začnime Vami. Rozpočet verejnej správy, ktorý schválili poslanci, počíta s deficitom 6 percent HDP. Môžete povedať, čo to teda bude znamenať pre bežných ľudí, ale aj pre firmy, ktoré pôsobia na Slovensku?“

Martin Hudcovský, **NHF EUBA**, **Ekonomický ústav SAV**: „Tak ten deficit bude naozaj vysoký. Pre ľudí to znamená, obzvlášť pre niektoré skupiny ľudí to znamená, že budú dostávať relatívne štedré sociálne dávky, teda myslím najmä dôchodcov. Na druhej strane, títo pomyselní víťazi a porazení, najmä tie konsolidačné opatrenia zasiahnu takisto podniky, budú sa zvyšovať dane a takisto sa budú zavádzať niektoré, ktoré tu už boli v podobe napríklad daňových licencií, takže tam to celkové daňové zaťaženie sa zvýši. Dokonca ešte aj zdravotné odvody z práce sa takisto zvyšujú. Takže bude to hlavne zasahovať alebo penalizovať ekonomicky aktívnych ľudí a viac bonifikovať tých, ktorí sú už ekonomicky neaktívni.“

Slavomíra Dvořáková, **moderátorka**: „Pán Šuster, vy čo hovoríte na tento deficit šesťpercentný?“

Martin Šuster, **člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť**: „Ono to nebude 6 percent ale viac, lebo vláda nesprávne započítala príjmy refundáciu energo pomoci z Európskej komisie, ktorá patrí do roku 2023. Oni si časť z ich príjmov započítavajú až do budúceho roku a tým umelo znižujú deficit za budúci rok, zvyšujú deficit v tomto roku a tak sa teda deficit neznižuje, že nafúkne deficit v tomto roku, aby bol budúci rok lepší. Takže v skutočnosti ten deficit pravdepodobne bude viac ako 6 percent a bude vyšší ako v tomto roku, čiže nie je to konsolidácia verejných financií, ale naopak, stav verejných financií sa ďalej zhoršuje a asi všetci na Slovensku, aj občania, aj firmy, si uvedomujeme, že naše verejné financie sú vo veľmi zlom stave a že ich treba ozdraviť, že to treba upratať. Podľa našich odhadov na to máme asi 10 rokov a keď to vláda nerobí hneď v prvom roku vlády, tak neviem kedy s tým chce začať, ale toho času už nemáme až tak veľa, lebo tej práce na konsolidácii je asi tak, že keby sme to robili postupne rovnomerným tempom, tak sa to za tých 10 rokov dá stihnúť. Čím viac to odkladáme, tým to bude ťažšie. Ja mám na to také prirovnanie, že keď vás bolí zub, tiež nechcete ísť k doktorovi, lebo bojíte sa toho vrtania a to vrtanie bude ešte viac bolieť, ale čím viac odkladáte návštevu zubára, tak tým hlbšie sa ten kaz zažerie a tým to nakoniec bude bolestivejšie a možno o to viacej ešte máte strach ísť k zubárovi, ale teda rozumný človek pôjde si dať ten zub opraviť čo najskôr, pretože vie, že samo od seba to nezmižne. No a my sa správame tak ako keby sme dúfali, že ten deficit sa nejako stratí sám od seba.“

Marek Gudiak, **moderátor**: „Faktom je, že pokiaľ ide o rozpočet, tak Rada pre rozpočtovú zodpovednosť sa dostáva do akejsi konfrontácie s ministerstvom financií, pokiaľ ide o výklad toho, ako chce v budúcnosti Slovensko hospodáriť a či chce verejné financie držať na udržateľnej rovine. Tam sa rozchádzate. Ministerstvo tvrdí, pre objektivnosť, aby sme spomenuli, že ide o vec metodiky. Pán Hudcovský, vy to ako vidíte, zlepšila vláda prijatím tohto rozpočtu hospodárenie Slovenska?“

Martin Hudcovský, **NHF EUBA**, **Ekonomický ústav SAV**: „Dalo by sa povedať naozaj, že ide o také účtovné operácie, ktoré sa dejú práve s tým započítaním tej energo pomoci. Keď sa pozrieme, ako sa

vyvíjal rozpočtový semafor práve pri tej Rade v rozpočtovej zodpovednosti ešte v októbri, tak tam sme videli, že budeme mať asi 5,6 percenta, pričom potom sa následne rôznymi legislatívnymi úpravami, zavedením plného 13. dôchodku a podobne, sa trvalo navýšili výdavky a teda tým sa nafúkol ten deficit. Na druhej strane, potom tvrdíme, že ideme v roku 2024 konsolidovať na tej úrovni pol percenta, ale ako sme už počuli, ide viac skôr o také akože účtovnú operáciu ako reálnu konsolidáciu.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pán Šuster, nebude potrebné opäť zvyšovať dane?“

Martin Šuster, člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť: „Určite bude potrebné. Konsolidácia nemusí znamenať len zvyšovanie daní. To môže byť aj znižovanie výdavkov alebo nejaká kombinácia. V skutočnosti aj ten balíček, ktorá, ktorý vláda a parlament prijali teraz nedávno, má v sebe aj znižovanie výdavkov, hoci to zvyšovanie daní je v ňom podstatne výraznejšie. Zo skúseností iných krajín vieme, že úspešné ozdravenie rozpočtu sa oveľa viacej spolieha na znižovanie výdavkov a na Slovensku by bol priestor znižovať niektoré výdavky, lebo za posledné roky nám tie výdavky narástli o viac ako 6 percent hrubého domáceho produktu, takže je tam z čoho uberať. Ale viem si predstaviť, že bude konsolidácia, ktorá bude založená výrazne viacej na príjmoch a najmä ak budeme mať naďalej ľavicovú vládu, ktorá chce udržať veľký silný štát, tak potom väčšina tej konsolidácie asi bude na príjmovej stránke, na strane zvyšovania daní. Podľa nášho ukazovateľa dlhodobej udržateľnosti sa potrebujeme dlhodobo zlepšiť o viac ako 7 percent hrubého domáceho produktu, čo znamená asi 9 miliárd EUR. Takže ak by z toho povedzme len 1/3 bola na výdavkoch a 2/3 by boli na daniach, tak to znamená zvýšenie daní o ďalších asi 6 miliárd EUR, čo je asi 5 násobok toho, čo sme videli teraz v tomto balíčku, čiže to zvýšenie daní nás neminie a bude to výrazne viacej než to, čo sme videli teraz. Ak teraz sú to síce nepríjemné, ale drobné veci ako zvýšenie cien za cigarety, alkohol alebo za zvýšenie zdravotného poistenia, odvodov na zdravotné poistenie, tak keď to bude 5 krát viacej, tak sa to určite dotkne každého s tým, že s týmto musí každý rátať, že skôr či neskôr príde výrazná konsolidácia, ktorá nás zasiahne skoro všetkých.“

Marek Gudiak, moderátor: „Čiže keby ste jednou vetou mali možno zhrnúť tú udržateľnosť rozpočtu, tak by ste čo skonštatovali?“

Martin Šuster, člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť: „Udržateľnosť rozpočtu sa žiaľ zhoršuje a nie je to len tým účtovaním energo pomoci, ale tam je ešte väčšia dôležitá vec, že vláda tým svojim balíčkom si zvýšila príjmy iba jednorazovými alebo dočasnými opatreniami, ale výdavky sú trvalé, takže asi miliarda výdavkov je financovaná opatreniami, ktoré pretrvávajú niektoré 1 rok, niektoré 4 roky, ale pre ďalšiu vládu tu zostáva ako keby veľký rozpočtový skok, že im zostanú tie naplánované vysoké výdavky a príjmy zmiznú.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pán Hudcovský, čo komu tento prijatý rozpočet dá a čo komu naopak vezme? Niečo sme už naznačili, ale skúsme také tie z vášho pohľadu najpodstatnejšie zmeny, ktoré nás čakajú.“

Martin Hudcovský, NHF EUBA, Ekonomický ústav SAV: „Tak to politické rozhodnutie o vlastne zastropovaní cien energií celkovo bude mať aj celkový makroekonomický dopad na či už domácnosti alebo celkovo výkonnosť ekonomiky. Tá pomoc, ktorá sa plánuje vo výške 1,25 miliardy pomôže k tomu, že sa nám zásadne zníži inflácia, to bol vlastne hlavný faktor, ktorý ovplyvnil makroekonomický výkon za posledné 2 roky, takže tá plánovaná inflácia na úrovni 2 a pol percenta, ktorá bola prezentovaná, konečne spôsobí aj to, že pokles alebo reálny pokles medziročný spotreby domácností by som mohol oživiť, takisto reálne mzdy domácností by mohli narásť v roku 2024 i keď teda dopredu vieme, že nebude to lacné a nevieme to považovať ani za udržateľné, pretože už v ďalších rokoch sa teda plánuje, že by sa s cenami energií by sme sa mali začať približovať k tým trhovým cenám a tam je ten plánovaný nárast pri elektrine 10 percent, pri plyne 6. Podľa toho, ako sa trhovo budú vyvíjať ceny, ale minimálne takéto celkové prijatie tej energetickej pomoci v tom roku 2024 pomôže domácnostiam pri tých základných parametroch.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Máme tam aj 13. dôchodky, pomoc hypotékami, nižší odvod do 2. piliera. Ako by ste tieto zmeny zhodnotili?“

Martin Hudcovský, NHF EUBA, Ekonomický ústav SAV: „Niektoré sú zvláštne a možno až zbytočné najmä teda čo sa týka pomoci hypoték. Ak sa pozrieme, Slovensko malo, čo sa týka sadzby hypoték, malo za posledné desaťročie jedno z najnižších sadzieb a je to vďaka súbehu veľmi uvoľnenej monetárnej politike zo strany centrálnej banky, ale takisto aj podmienkami refinancovania, ktoré sa upravili, to je takzvané to Beblavého percento a tá konkurencia bánk medzi sebou spôsobila, že tie

úroky boli naozaj nízke. Takáto pomoc, ktorá je navrhovaná teraz vlastne skoro pre neexistujúci problém, pretože to percento zlyhaných úverov na hypotéky je veľmi nízke, tak to vlastne viac konzervuje takúto štruktúru na tom trhu tým, že bude zvýhodňovať iba existujúcu prolongáciu alebo hypotéky pri výročí fixácie, tak vlastne zabraňuje akejkoľvek konkurencii a zvýhodňuje tú existujúcu hypotéku a tým pádom možno sa stane situácia, že ten očakávaný pokles centrálnej banky základnej úrokovej sadzbe, ktorý by sme potom následne čakali, že sa nejakým spôsobom preniesie do základných úrokových sadzieb aj u nás na spotrebné úvery alebo na hypotéky, sa vôbec nemusí realizovať alebo sa tam minimálne bude držať dlhšie a ten prenos bude slabší.“

Marek Gudiak, moderátor: „Najväčší príjem do štátneho rozpočtu má tvoriť zníženie odvodu do 2. piliera. Pán Šuster, ako vnímate toto opatrenie, má ešte 2. pilier vôbec význam?“

Martin Šuster, člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť: „Druhý pilier mal veľký význam vtedy, keď sme ho zavádzali, keď ešte stále sme mali rastúcu populáciu, ale pritom sme vedeli, že nás čaká starnutie a potrebovali sme si vytvoriť na to tú rezervu. Dnes je kľúčové, aby tá rezerva, ktorá už bola vytvorená, síce nie taká veľká, ako sme dúfali, ale aspoň nejaká, aby sa nerozpustila teraz, ale aby nám vydržala do roku 2030, 2040, keď ju budeme najviac potrebovať. Inak z takého dlhodobjšieho hľadiska presúvanie medzi 1. a 2. pilierom nemá skoro žiaden efekt, lebo my síce zmenšíme 2. pilier, ale zväčšíme 1., takže tie peniaze sa len presmerujú do inej časti dôchodkového systému a ten dôchodkový systém bude mať rovnaké výdavky, čiže to v skutočnosti nie je konsolidačné opatrenie, znovu to je len presúvanie peňazí z 1. vačku do 2. Dnes sa síce môžeme tváriť, že Sociálna poisťovňa bude mať vyššie príjmy, ale k tým vyšším príjmom patria vyššie výdavky, ktoré Sociálna poisťovňa o pár rokov bude mať na dôchodkoch a popri tom, keď sa pozrieme na štruktúru dôchodkov, tak pre mladých ľudí dneska, pre ľudí do povedzme 35 rokov je to pravdepodobne nevýhodné v tom, že výnosy v 2. pilieri očakávali vyššie, než aký bude ich dôchodok z 1. piliera, takže tí mladší ľudia budú mať pravdepodobne o niekoľko desiatok eur nižší dôchodok, až pôjdu na ten dôchodok, navyše na nich dopadne aj to, že keď tie peniaze dnes minieme, miesto toho, aby sme si vytvárali tú rezervu, tak ešte budú platiť aj úroky z toho vyššieho štátneho dlhu.“

Marek Gudiak, moderátor: „Pozrime sa teraz na hospodárenie štátu očami mimo hraníc Slovenska, očami zvonku, akúsi vizitku nám poskytujú ratingové agentúry. Agentúra Fitch konkrétne nám už rating zhoršila, S&P vo svojej správe, keď ešte nepoznala rozpočet, hovorí o tom, že vláda by mala mať ambiciózný plán na ozdravenie verejných financií a deficit by sa mal dostať až na úroveň 4 a pol percenta. Ako sa takéto hodnotenia dotýkajú ľudí a čo môže znamenať do budúcnosti, keby nám agentúry postupne znižovali rating?“

Martin Šuster, člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť: „Ten rating od agentúry je niečo ako známka v škole, ktorá je za to ako sa učíte, ale to, že dostanete zlú známku neznamena, že v tom momente ste sa stali horším žiakom, je to naopak hej, že najprv ste boli horším žiakom a odzrkadľuje to až tá známka, takže bezprostredný vplyv toho znižovania ratingu nie je, ale je to také zrkadlo, ktoré nám ukazuje naozaj to, že stav našich verejných financií sa zhoršuje a investori postupne si pýtajú vyššie a vyššie rizikové prirážky a to sme videli v priebehu posledných 2 rokov, keď ešte na začiatku minulého roku si Slovensko požičiavalo len o pár desiatín percenta drahšie ako Nemecko, čiže medzi tými najlepšimi, podobne lacno ako Rakúsko.“

Marek Gudiak, moderátor: „Vidíme to aj na grafe.“

Martin Šuster, člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť: „Áno, dnes sú tie rizikové prirážky o percentuálny bod vyššie, popritom samozrejme rástli úrokové sadzby v celej eurozóne, ale nám rástli skoro najrýchlejšie zo všetkých, takže dnes si už požičiavame drahšie ako Grécko, to Grécko, z ktorého ktorému sme sa tak posmievali za jeho krach a za jeho nezodpovednú fiškálnu politiku a dnes už vyzerá, že je na tomto Grécko lepšie, takisto krajiny ako Španielsko alebo Portugalsko sú už dnes stabilnejšie, jediná veľká krajina v eurozóne, ktorá je horšie na tom ako my je Taliansko s viac ako dvojnásobným dlhom, než máme my, ale neviem, či nás toto má uspokojovať, že aspoň niekto je horší ako Slovensko a z tých ratingových agentúr, ktoré ste spomenuli, jediná, ktorá si počkala na návrh rozpočtu, tak tá nám rating znížila, tie dve, ktoré podržali rating ešte po zostavení vlády, ktoré dúfali, že rozpočet bude zodpovednejší, tak popritom varovali, že očakávajú konsolidáciu a že ak k nej nepríde, tak tiež rating prehodnotia, takže to je niečo, čo môžeme očakávať v 1. polroku.“

- príspevok *Rok, kedy zdražovanie lámalo rekordy* (názov uvedený vo forme titulku zobrazeného v spodnej časti obrazovky v úvode príspevku)

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Zdražovanie v roku 2023 zlomilo vyše 2 dekády starý rekord. Vo februári dosiahla inflácia takmer 15 a pol percenta. Rozpočty domácností najviac trápili rastúca ceny potravín. Za 100 eurový nákup sme v marci zaplatili o vyše 28 eur viac ako pred rokom.“

Marek Gudiak, redaktor: „Stručne, jednou vetou zhodnotila rok 2023 majiteľka malej pekárne v Nitre.“

Niki Sládečková, majiteľka pekárne, chlebařeň: „Uf, bol ťažký.“

Marek Gudiak, redaktor: „Zdražovanie sa prehnalo aj jej prevádzkou, inflácia kulminovala v marci, najväčší tlak na ceny prišiel začiatkom minulého roka.“

Niki Sládečková, majiteľka pekárne, chlebařeň: „Tlak na nás boli ceny energií, ktoré skákali hore-dole, takže to sme museli okamžite riešiť. Vyriešili sme to tak, že vlastne na strechu pekárne sme nainštalovali fotovoltaiku, aby sme si troška pomohli, takže vlastne cez deň pečieme na slniečko.“

Marek Gudiak, redaktor: „Energie tvoria pre pekárov gro nákladov, na ceny však, a to nielen v potravinárstve, tlačili aj výpadky dodávok. Na niektoré suroviny či komponenty sa čakalo dlhé týždne a mesiace, keďže čas sú peniaze, tak ceny finálnych výrobkov stúpali raketovo nahor.“

Niki Sládečková, majiteľka pekárne, chlebařeň: „Ja sa snažím nezvyšovať tie ceny a urobili sme to iba jeden jediný krát a veľmi ma to mrzelo voči našim zákazníkom. Ja dokonca som urobila počas roka takú úplne opačný ťah, že som znížila cenu jedného chleba, pretože nielen my podnikatelia to máme ťažké, ale aj ľudia takisto preto, že to zvyšovanie cien cítia aj oni.“

Marek Gudiak, redaktor: „Paradoxnú situáciu spôsobilo lacné obilie z Ukrajiny, poplach spustilo v krajinách na západ od Kyjeva.“

Juraj Hatala, poľnohospodár z Nových Zámkov: „Po minulé roky sme už sklady o takomto čase začínali zametať, dneska vidíme, že pšenice je tu habadej.“

Marek Gudiak, redaktor: „Farmárov likvidovali nízke ceny, vytlačali ich z tradičných trhov a sýpky sa im plnili nepredajnou domácou produkciou.“

Boris Kollár, predseda NR SR (Sme rodina): „Špekulanti, obchodníci aj v Poľsku aj na Slovensku aj v Maďarsku to zneužili, nakúpili lacné obilie a títo budú decimovať našich roľníkov. Nie, Ukrajina za toto nemôže.“

Marek Gudiak, redaktor: „Koľko ukrajinského obilia u nás celkovo skončilo, môžeme len hádať. Jedna zásielka však spôsobila mimoriadny rozruch, testy v Mlyne Kolárovo odhalili zakázanú látku.“

Jozef Bíreš, riaditeľ Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR: „Každý pesticíd má svoju takzvanú referenčnú hladinu, v jednom prípade práve z ukrajinského potravinového obilia sme zistili prekročenú hranicu.“

Marek Gudiak, redaktor: „Pesticídy v pšenici zachytenej v našom najväčšom mlyne viedli k tomu, že Slovensko zavrelo svoje východné hranice pre vybrané potraviny z Ukrajiny.“

Samuel Vlčan, poverený minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (nom. OĽaNO): „My rokujeme s Európskou komisiou, aby sa do celej európskej únie aspoň dočasne zaviedol zákaz dovozu pšenice, kukurice, slnečnicových semien a repky.“

Marek Gudiak, redaktor: „Cenový hurikán sa prehnal aj najväčšou tržnicou na Slovensku. Obchodníci na bratislavskej Miletičke hovoria, že zákazníkov citeľne ubudlo a ľudia v rukách obracajú každé euro.“

Alena, predavačka: „Už neexistujú slušní ľudia.“

Marek Gudiak, redaktor: „Pani Alena je stálicou tejto tržnice, hríby tu predáva už 10 rokov.“

Alena, predavačka: „No je smutné, keď príde babička stará, povie, že mne dajte 5 deko šampiňónov, to mi bude stačiť na polievku, jak by som jej to mala predať, tak radšej jej to darujem.“

Marek Gudiak, redaktor: „Do boja s rastúcimi cenami zasiahla aj Európska centrálna banka, rozbehla sériu zvyšovania úrokových sadzieb.“

Christine Lagardeová, prezidentka Európskej centrálnej banky: „Prognózy ukazujú, že inflácia zostane príliš vysoká na príliš dlhé obdobie.“

Marek Gudiak, redaktor: „Kľúčová sadzba sa zastavila na 4 a pol percente, čo je 22-ročné maximum, drahšie hypotéky a úvery dali stopku míňaniu a zatlačili ceny smerom nadol.“

Christine Lagardeová, prezidentka Európskej centrálnej banky: „S odznievajúcou energetickou krízou by vlády mali urýchlene a koordinovane zrušiť súvisiace podporné opatrenia, aby sa predišlo zvyšovaniu inflačných tlakov, ktoré by si vyžiadali silnejšiu reakciu menovej politiky.“

Marek Gudiak, redaktor: „Ceny v obchodoch sa snažili skrotiť aj politici na Slovensku. Pekári, mäsiari, mliekari, chovatelia dobytky, ošípaných a hydiny dostali odvodové prázdniny. Štátny rozpočet to stálo 34 miliónov, no firmám a podnikom sa znížili náklady na asi 33 000 zamestnancov.“

Richard Takáč, poslanec NR SR (Smer-SD): „Odpúšťame zamestnávateľom v poľnohospodárstve a v potravinárstve do výšky minimálneho minimálnej mzdy sociálne poistenie.“

Niki Sládečková, majiteľka pekárne, chlebařeň: „Každá pomoc pomôže.“

Marek Gudiak, redaktor: „Rok plný paradoxov, dynamických zmien a neistoty, ani na jeho konci to nebolo inak, zmeny v penzijnom systéme zlákali mnohých zamestnancov odísť do predčasného dôchodku, firmám chýbajú ľudia a Sociálnej poisťovni prostriedky.“

Niki Sládečková, majiteľka pekárne, chlebařeň: „Máme aj starších aj mladších, ale teda ja dúfam, že oni tu s nami zostanú až do konca. Povedali, že odtiaľto pôjdu už len do hrobu.“

Marek Gudiak, redaktor: „Redakcia a Marek Gudiak, RTVS.“

- koniec príspevku

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Guvernér Národnej banky Slovenska Peter Kažimír na konci roka 2023 oznámil, že inflácia sa síce v roku 2024 vráti do normálu z tohtoročných 11 percent na 2 a pol percenta, ale že tam nebude dlho. Aký vývoj očakávate vy, ak teda hovoríme o zdražovaní, pán Hudcovský?“

Martin Hudcovský, NHF EUBA, Ekonomický ústav SAV: „Tak ten pokles práve na tých 2 a pol percenta bude už práve spôsobený tou štedrou energetickou pomocou a ten pokles tam ale nastane iba nejakou veľmi dočasne, vlastne na ten jeden rok, pretože sa predpokladá, že tie ceny energií stále sa udržia minimálne na tých úrovniach kde sú a voči tomu, ako ich máme zastropované dnes, sú stále násobne menšie, takže nejaký postupný prechod k tomu bude naznačovať, že inflácia v ďalších rokoch, v rokoch 2025 a 2026 by mala mierne vzrásť a troška sa vzdialiť od tých cieľových 2 percent, pričom práve bude spôsobovať týchto 2 a pol percent a v roku 2024 relatívne oživenie tej kúpyschopnosti, pričom ale to medziročne vyjadrenia je ten základný efekt, teda bude spôsobovať, že tie ďalšie roky sa to pravdepodobne vzrastie. Otázne je, ako to bude vychádzať na tých trhoch s komoditami, pretože možno predpokladá slovenská vláda, že nebude musieť riešiť práve ani takéto zvyšovanie alebo postupný návrat trhových cien, pretože ona dúfa, že v budúcnosti ešte poklesnú, čo ale nie je veľmi pravdepodobné. Na druhej strane, nemôžeme si dovoliť dlhodobo stropovať tie ceny na tej úrovni, pretože je to naozaj veľmi finančne náročné a ten stav verejných financií je naozaj nedobrý.“

Marek Gudiak, moderátor: „Pán Šuster, my sa veľmi často a radi porovnávame s našimi západnými susedmi, s Českom. Premiér Petr Fiala vo svojom vianočnom príhovore označil rok 2024 ako rok nádeje, hovoril teda podobne o klesajúcej inflácii, ako aj u nás a takisto aj hovoril o raste reálnych miezd, ktoré sa takisto aj u nás predpokladá. Na druhej strane ale hovoril aj o ozdravení verejných financií na úrovni deficitu pod 3 percentá HDP, u nás je to na úrovni 6 percent HDP. Čaká aj Slovensko rok 2024 a dá sa označiť ako rok nádeje?“

Martin Šuster, člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť: „Tak nádej môžeme mať, ale možno by sme viacej mohli byť realistický. Fakt je, že budúci rok príde k nejakému ozdraveniu, po tých dvoch rokoch vysokej inflácie sa dostaneme naspäť do tradičného nízkoinflačného prostredia. Tá najsilnejšia stránka našej ekonomiky a to máme spoločne s Českom, je veľmi dobrý trh práce, nezamestnanosť nám bude ďalej klesať a bude už výrazne pod 6 percentami, možno do roku 2027 sa dostaneme na 5 percent. Zamestnanosť máme rekordne vysokú, takže tá dobrá vec aj v Čechách aj na Slovensku je, že budú stúpať reálne príjmy, budú stúpať reálne mzdy, možno rok a pol, dva roky potrvá, kým sa reálne mzdy vrátia na tú predkrízovú úroveň.“

Marek Gudiak, moderátor: „To znamená, aby sme to ľuďom tak preložili, že ľudia citelne sa budú mať lepšie, vo svojich peňaženkách budú mať viac peňazí?“

Martin Šuster, člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť: „Ľudia pocítia zlepšenie životnej úrovne a cez obidva tieto efekty aj cez to, že tí, čo už sú zamestnaní budú mať vyššie príjmy, ale aj cez to, že tí, ktorí si teraz ešte nevedeli nájsť prácu alebo ju hľadajú, tak bude jednoduchšie nájsť prácu a budeme mať viac zamestnaných ľudí. Rozdiel medzi nami a Českom je práve v tých deficitoch, kde u nás máme o polovicu vyšší dlh a teraz dvojnásobný deficit, takže my pred sebou valíme to bremeno a keď sa môžem vrátiť k mojej analógii so zubárom, tak je to, ako keď si miesto ošetrenia toho zubu len zoberiete

tabletku, aby vás chvíľu nebolel a potom sa tvárite, že aký ste spokojný, že to neboli, ale tá tabletku za chvíľu prestane pôsobiť, u nás tou tabletkou je energopomoc alebo rôzne ďalšie opatrenia, ktoré nebudú moc pretrvávajú dlhodobo a tie zásadné riešenia odkladáme.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „A čo keď nám tie tabletky už v budúcom alebo teda v roku 2024 dôjdu. Čo potom v tých ďalších rokoch ako sa majú tí ľudia zariadiť, ktorí možno plánujú investície typu kúpa bytu?“

Martin Šuster, člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť: „Tak tí ľudia, ktorí si plánujú investície, tak tí sú na tom možno lepšie, pretože tí, ktorí majú vlastné príjmy, ktorí sa spoliehajú na rast ekonomiky, tak tí sa nejako zariaďia, v oveľa väčšom riziku sú tí, ktorí sa spoliehajú na štát, čiže to sú práve tí dôchodcovia, pri ktorých sa dnes tie vlády predbiehali, že kto im ponúkne ešte ďalší príplatok ku dôchodku, ale ak štát nebudaj stratí platobnú schopnosť, tak dôchodcovia budú možno tí prví, ktorí doplatia na to, že štát nie je schopný vyplácať všetky dávky alebo dôchodky, takisto oni najviac doplatia na to, ak nebudú peniaze na zdravotníctvo. Ďalší na rade budú deti alebo sociálne odkázaní ľudia, znovu kvôli zdravotníctvu alebo kvôli školstvu a sociálnej pomoci a žiaľ toto sú tie skupiny, ktoré sa ani na to nemôžu nejako pripraviť, keďže nemajú vlastné príjmy, nevedia si, z čoho šetriť, nemajú ani priestor sa odsťahovať do nejakej inej krajiny s lepšou perspektívou, takže žiaľ teda tá fiškálna nestabilita najviac dopadne na tie najslabšie vrstvy obyvateľstva.“

Marek Gudiak, moderátor: „Pán Hudcovský, ako vy by ste jednou vetou možno zhodnotili ten rok 2024. Stotožňujete sa so slovami Petra Fialu, bude to rok nádeje aj u nás na Slovensku?“

Martin Hudcovský, NHF EUBA, Ekonomický ústav SAV: „Tak pravdepodobne to bude lepší rok ako to bol tento rok alebo predchádzajúci, najmä s ohľadom na tú infláciu. Veríme, že ten trh práce, ktorý bol už spomínaný, naozaj podrží tú výkonnosť a aj ten rast reálnej mzdy troška podporí ten rast ekonomiky. Uvidíme ako dopadne situácia okolo toho Plánu obnovy, kde ako sa nám podarí nadviazať na relatívne úspešné čerpanie eurofondov v tomto roku a uvidíme aký to bude mať vplyv celkovo na výkonnosť ekonomiky.“

Marek Gudiak, moderátor:

„To boli Martin Hudcovský a Martin Šuster, páni, ďakujem veľmi pekne.“

Martin Hudcovský, NHF EUBA, Ekonomický ústav SAV: „Ďakujem za pozvanie.“

Martin Šuster, člen Rady pre rozpočtovú zodpovednosť: „Dovidenia.“

- príspevok *Vláda zastropovala ceny energií na rok 2024* (názov uvedený vo forme titulku zobrazeného v spodnej časti obrazovky v úvode príspevku)

Marek Gudiak, moderátor: „Faktúry za elektrinu, plyn a teplo sa na budúci rok nebudú zvyšovať, už začiatkom decembra o tom rozhodla vláda.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Podľa rezortu hospodárstva to bude stáť zhruba 1 miliardu 250 miliónov eur. Opozícia aj viacerí odborníci hovoria, že plošná pomoc je príliš drahá.“

Vladimír Amrich, redaktor: „Domácnosti nepotrebujú urobiť žiadny krok, ceny energií štát zabezpečí automaticky. Do pomoci s cenami tepla budú po novom zahrnuté aj internáty alebo detské domovy.“

Denisa Saková, ministerka hospodárstva SR (Hlas-SD): „Nikto na faktúre neuvidí nárast cien. V budúcoročnom štátnom rozpočte spolu s ministrom financií sme pokúsili sa na to alokovať sumu 1,25 miliardy eur.“

Robert Fico, predseda vlády SR, predseda strany (Smer-SD): „Aby ceny plynu, elektriny a všetkého nezasiahli peňaženky ľudí, pretože je vysoká miera inflácie, je obrovský problém, ktorý by bol ešte prehĺbený tým, keby sme nechali ceny vyletieť tak, ako to navrhoval a rozhodol Úrad pre reguláciu.“

Vladimír Amrich, redaktor: „Časť opozície vládu kritizuje za nehospodárne narábanie s verejnými financiami.“

Milan Majerský, poslanec NR SR, predseda strany (KDH): „Ak budeme pomáhať, čo sa týka energií aj bohatým, aj tým, ktorí vyhrievajú svoje bazény, tak to nie je efektívnosť. Táto vláda nemá ani zmienku o tom, aby došlo k masívnemu zateplovaniu, čím by prišlo automaticky k zníženiu spotreby energie, či už elektrickej alebo plynu.“

Michal Šimečka, podpredseda NR SR, predseda hnutia (PS): „Potrebuje splniť všetky svoje predvolebné sľuby, potrebuje dať dôchodcom ešte pred prezidentskými voľbami, potrebuje pomôcť pri nafúknutom

probléme s hypotékami a ešte do toho plošná pomoc s energiami, no nevyzerá to s našimi verejnými financiami dobre.“

Igor Matovič, poslanec NR SR, predseda hnutia (hnutie Slovensko): „Sľúbili zníženie a zrazu budú tie isté ceny, čiže ja to beriem tak, že uznávajú kvalitu našej práce, lebo keď raz aj Pellegrini s Ficom hovoria, že dajú rodinám Matovičove ceny energií, tak asi sme to dobre robili.“

Vladimír Amrich, redaktor: „Skokový nárast cien energií pre domácnosti v budúcom roku hrozil preto, že predchádzajúca vláda ceny zastupovala veľmi nízko. Skutočné ceny energií na burzách zostávajú aj naďalej nad úrovňami spred roka 2022.“

Jozef Badida, analytik portálu Energieprevas.sk: „Domácnosti v podstate nevedia o tých reálnych cenách, nie sú nijako dotknuté, budú platiť to isté, nemajú, nemajú dôvod šetriť ako nič ich k tomu nemotivuje a nepoznáme víziu ako do budúcnosti, kedy by sa tie dotácie mali ukončiť.“

Vladimír Amrich, redaktor: „Rozhodnutie zastropovať energie plošne bolo podľa ministerky hospodárstva prijaté pre krátkosť času. Do budúcnosti pripustila aj adresnejšiu formu pomoci. Redakcia a Vladimír Amrich, RTVS.“

- koniec príspevku

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Vláda v rozpočte vyčlenila na pomoc z energiami jeden a štvrt miliardy eur. Vďaka tomu sa ceny plynu, elektriny a tepla, ktoré sú už teraz dotované, nebudú ľuďom meniť. S čím teda môžu domácnosti a firmy počítať v roku 2024? To je už otázka na nášho ďalšieho hosťa, spájame sa s analytikom energií Radovanom Potočárom z Energie-portal, dobrý deň prajem.“

Radovan Potočár, analytik portálu Energie-portal.sk (prostredníctvom telemostu): „Dobrý deň.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pán Potočár, aké ceny uvidia Slováci na svojich faktúrach za energiu v roku 2024?“

Radovan Potočár, analytik portálu Energie-portal.sk: „Ako zaznelo v reportáži a ako ste aj zhrnuli, ceny elektriny aj plynu aj tepla zo systémov Centrálného zásobovania teplom sa v budúcom roku pre domácnosti nezmenia, teda zostávajú zmrazené. Zostávajú tak de facto na úrovni roka 2023, pričom v roku 2023 ich vláda zastropovala s tým, že plyn mohol zdražiť o 15 percent a teplo o 20 eur na megawatthodinu oproti roku 2022.“

Marek Gudiak, moderátor: „O tom, koľko bude štát doplácať za energiu firmám, rozhodujú ceny energií na svetových trhoch. Poďme si teraz zhrnúť, teda ako sa pohybovali ceny na burzách v roku 2023.“

Radovan Potočár, analytik portálu Energie-portal.sk: „Vláda ten účet predbežne vyčíslila na 1,25 miliardy eur, tento rok bol celkový náklad viac ako 2 miliardy, úradnícka vláda na rok 2024 odhadovala 1,7 až 1,5 miliardy, takže ešte nevieme, aký bude celkový účet. Závisí to od vývoja cien a od celkovej spotreby. Čo sa týka vývoja cien od prelomu rokov 2022 a 2023 ceny, priebežne klesali a to tak pri plyne ako aj pri elektrine, stále však zostávajú na viac ako dvojnásobnej úrovni oproti tomu niekdajšiemu normálu, teda oproti úrovni, ktorá bola normálom do roku 2021. Oproti tej úrovni sme ešte stále na viac ako dvojnásobnej hladine.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Aký vývoj cien na trhoch predpokladáte v roku 2024? Čo do tohto vývoja bude vstupovať, aké parametre?“

Radovan Potočár, analytik portálu Energie-portal.sk: „To, čo je na trhu badať už počas uplynulého roka a čo sa dá očakávať aj v budúcom roku, je veľká volatilita, teda veľká premenlivosť cien. V prípade cien plynu aj pri elektrine tie cenové úrovne kolíšu v širokom pásme, v prípade elektriny sa dostávajú nezriedka aj do záporných hodnôt na slovenskom krátkodobom trhu, na druhej strane niekedy vidíme ceny stále rádovo v stovkách eur za megawatthodinu, takže určite sa dá očakávať, že ceny budú ako na hojdačke aj naďalej, keďže situácia na trhu je pomerne napnutá, najmä čo sa týka plynu, tak stále vzťah medzi dopytom a ponukou v Európe je pomerne napnutý, sme vo väčšej miere závislí na dovozoch skvapalneného zemného plynu. Do hry môže vstupovať veľa neočakávaných udalostí, to bolo tiež charakteristickým znakom roka 2023 aj 2022, objavilo sa množstvo krátkych alebo aj väčších kríz, ktoré do vývoja cien zasiahli a teda aj v roku 2024 stále pretrvávajú dôvody, pre ktoré môžeme očakávať veľkú neistotu, či už ide o ruskú agresiu proti Ukrajine, či už ide o dianie na Blízkom východe a podobne.“

Marek Gudiak, moderátor: „Ministerstvo financií hovorí, že v dôsledku nových stropov na ceny energií pre domácnosti inflácia ustúpi, zdražovanie sa skončí a dynamika rastu ekonomiky sa zrýchli, to znamená, hospodárstvu sa bude dariť. Bude sa teda v roku 2024 dýchať lepšie aj bežným ľuďom?“

Radovan Potočár, analytik portálu Energie-portal.sk: „Ako skonštatovali aj predošlí rečníci, tá inflácia sa de facto odsúva na ďalšie obdobie tým, že v súčasnosti zostávajú ceny energií zmrazené, problém sa odsúva do budúcnosti a k tomu skokovému nárastu, ak vláda nerozhodne opäť o nejakom plošnom dotovaní, dôjde skôr či neskôr, či už to bude rok 2025 alebo 2026, skôr či neskôr sa ceny energií účtované zraniteľným odberateľom, teda domácnostiam, budú musieť dostať na trhovú úroveň. Otázne je, kedy k tomu dôjde, dokedy bude štát pokračovať v tomto štedrom dotovaní cien energií, ale nedá sa predpokladať, že by sa trhové úrovne vrátili na tú niekdajšiu úroveň spred začiatku zdražovania, ktoré začalo v roku 2021.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Národná banka Slovenska dotovanie cien energií kritizovala, guvernér Peter Kažimír sa vyjadril, že zmrazenie energií v tejto dobe nás dostáva do akéhosi umelého spánku. Je potrebné ceny energií dotovať z vášho pohľadu?“

Radovan Potočár, analytik portálu Energie-portal.sk: „Treba uznať, že nová vláda mala pomerne krátky čas na to, aby vedela pripraviť adresný mechanizmus nejakej cielenej pomoci. Hovorí sa o tom už viac ako rok, ale stále takýto mechanizmus neexistuje. Určite to nie je jednoduché, treba spojiť údaje od rôznych subjektov, od dodávateľov energií, zo sociálnej oblasti a tak zacieliť napríklad nejaké špeciálne sociálne dávky pre domácnosti, ktoré sú najviac ohrozené. Čo sa ale týka plošného dotovania cien energií, toto nebude dlhodobá cesta. Štát bude potrebovať konsolidovať verejné financie aj v budúcich rokoch, bude potrebné hľadať priestory na úspory a dotovanie cien energií je oblasť, kde hovoríme o potenciáli úspor rádovo v stovkách miliónov eur alebo aj na úrovni viac ako miliardy eur, takže toto určite je oblasť, ktorú vláda bude opäť riešiť, keď bude štát pred zostavovaním ďalšieho štátneho rozpočtu.“

Marek Gudiak, moderátor: „Pozrime sa teraz na tú finančnú stránku, tá štedrá pomoc štátu niečo stojí a kto to vlastne celé zaplatí?“

Radovan Potočár, analytik portálu Energie-portal.sk: „Samozrejme každý výdavok štátu, či už ide o pomoc s energiami alebo akýkoľvek iný výdaj znamená, že tieto financie musí štát buď vybrať na daniach alebo nejakých iných príjmoch, napríklad dividendách z energetických podnikov alebo iných firiem, alebo sú to financie, ktoré si štát požičiava. Každé euro, ktoré štát vynakladá na energetickú pomoc si teda štát nemusel požičať, ak by tá pomoc neexistovala, alebo by ho nemusel vybrať na daniach, alebo by mohol tie financie použiť v inej oblasti, napríklad v nejakých produktívnejších odvetviach, vo zvyšovaní energetickej efektívnosti, podpore energetickej hospodárnosti a podobne. Okrem toho, že tu máme rozsiahlu energetickú pomoc, čo sa týka vašej otázky, stále pokračuje aj mimoriadne zdanenie. To mimoriadne zdanenie sa týka jednak Slovnaftu, respektíve zdanenia ziskov z využívania ruskej ropy, o tomto vláda rozhodla, že sa bude pokračovať v tomto mimoriadnom zdanení a druhou mimoriadnou daňou, ktorá je takisto zavedená na základe celého celoeurópskeho mechanizmu, je mimoriadne zdanenie výrobcov elektriny, najmä elektriny z obnoviteľných zdrojov. Výrobcovia elektriny podliehajú tomu mimoriadnemu zdaneniu v prípadoch, kedy ceny elektriny na trhu prekračujú úroveň určené vládnym nariadením.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Viacero analytikov vrátane tých národných sa vyjadrilo, že dotovanie energií nemotivuje ľudí s energiami šetriť. Ako sú Slováci na tom so spotrebou elektriny a plynu, bude dosť energií pre všetkých?“

Radovan Potočár, analytik portálu Energie-portal.sk: „Ak sa pozrieme na celkovú spotrebu, či už v elektroenergetike alebo plynárenstve, tá je medziročne a aj oproti roku '21 výrazne nižšia. Za poklesom je ale predovšetkým priemysel. V prípade elektriny stačilo vypnutie hliníkárne, ktorá bola najväčším spotrebiteľom elektriny a spotreba okamžite klesla o 10 percent. V prípade plynu takisto, gro poklesu pripadá na priemysel, domácnosti síce veľa počúvali o cenách energií, zlepšila sa osвета v tejto téme a domácnosti sú tlačené k tomu hľadať priestor na nejaké úspory aj kvôli rastu iných tovarov a služieb, ale ten základný motivačný faktor, ktorým by bol nárast cien, chýba. A to sa odzrkadlilo aj v tom, že v prípade domácností v plyne aj elektrine nedošlo k nejakému výraznému poklesu spotreby.“

Marek Gudiak, moderátor: „To bol Radovan Potočár, ďakujeme veľmi pekne.“

Radovan Potočár, analytik portálu Energie-portal.sk: „Ďakujem aj ja.“

- príspevok *Štát pomôže ľuďom s hypotékami aj v roku 2024* (názov uvedený vo forme titulku zobrazeného v spodnej časti obrazovky v úvode príspevku)

Marek Gudiak, moderátor: „Vláda predstavila svoj recept na drahé hypotéky a expresne rýchlo aj schválila pomoc s vyššími splátkami úverov. Štát tak bude od budúceho roka klientom vyplácať novú sociálnu dávku. Odborníci upozorňujú na to, že neúnosné zdražovanie sa môže týkať iba nízkeho percenta klientov.“

Ivan Tománek, redaktor: „Štát od budúceho roka preplatí 75 percent z rozdielu medzi pôvodnou a zvýšenou splátkou v tej istej banke, maximálne však 150 eur mesačne. O pomoc môžu žiadať ľudia s hrubým príjmom zhruba 2000 eur, v prípade 2 spoludlžníkov je to vyše 4100 eur.“

Ladislav Kamenický, minister financií SR (Smer-SD): „Je tu bezprecedentný nárast úrokových sadzieb, chápem ľudí, keď je tu 0,5-percentná hypotéka v minulosti bola, tak každý, kto má trochu rozumu si tú hypotéku zobral. Stúplo to na 5 percent a to je ten problém, ktorý tu riešime.“

Ivan Tománek, redaktor: „Situácia so splácaním úverov je podľa Národnej banky Slovenska stabilná. V problémoch sa tak môže ocitnúť len minimum klientov. Zmysel v plošnej pomoci nevidia ani ďalší ekonómovia.“

Marián Búlik, finančný analytik, OVB Allfinanz Slovensko: „Iba 1 percentu dlžníkov reálne hrozilo, že nebudú vedieť splácať nárast svojej splátky a teda týmto ľuďom by mala vláda, keď tak adresne pomôcť.“

Ivan Tománek, redaktor: „Odborníci tvrdia, že plošná pomoc je nesyistémová a zložia sa na ňu aj tí, ktorí hypotéku nemajú. Úrokové sadzby sa podľa ekonómov len vracajú do normálu.“

Maroš Ovčarik, analytik, Partners Investments: „Aktuálne ponúkajú banky úvery, hypotéky pri úrokových sadzbách zhruba 4, 4 a pol percenta, treba pripomenúť, že podobné úrokové sadzby sme tu mali zhruba 8 rokov dozadu a predtým boli dokonca úrokové sadzby výrazne vyššie, pohybovali sa aj nad 6, 7 percentami.“

Ivan Tománek, redaktor: „Štátna pomoc prichádza v čase, keď sa zdražovanie hypoték zrejme skončilo. Európska centrálna banka totiž nedávno ponechala kľúčovú úrokovú sadzbu na doterajšej úrovni, od nej sa odvíjajú sadzby v bankách.“

Peter Kažimír, guvernér Národnej banky Slovenska: „My sa vlastne len opatrne, ako keby priateľíme s myšlienkou, že už nebudeme dvíhať žiadne úroky a proste vôbec ešte neuvažujeme o tom, že by sme mali za nejaký za nejaký mesiac, dva, tri začať so znižovaním sadzieb.“

Ivan Tománek, redaktor: „Štát na dotovanie hypoték minie vyše 70 miliónov eur. Pomoc budú vyplácať úrady práce. Ivan Tománek, RTVS.“

- koniec príspěvku

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „A my už v štúdiu vítame Mateja Dobiša, výkonného riaditeľa Finančného kompasu, dobrý deň prajem.“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „Dobrý deň prajem.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pán Dobiš, Národná banka Slovenska zverejnila aktuálnu správu o finančnej stabilite, podľa tejto správy drahšie hypotéky nie sú problém a domácnosti, ale aj firmy ich zvládajú splácať. Je teda potrebné pomáhať ľuďom s hypotékami alebo nie?“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „To presné číslo pomoci, ktorí dlžníci potrebovali pomoc je vyčíslené zhruba na 1 percento, títo ľudia by mohli mať potenciálne problém so splácaním svojich hypotekárnych úverov, ten zvyšok by si mal nejakým spôsobom poradiť, keďže naozaj sa rozprávame o úvere, kde beriem ako dlžník na seba tú ťarchu toho, že bude musieť splácať ten úver aj keby mi náhodou poklesol príjem, aj keby sa mi zhoršila ekonomická situácia a aj keď sa zmenia nejaké nejaké podmienky na tom mojom úvere, ktoré reprezentuje teda fixácia, čiže tá odpoveď na otázku matematicky, mali by si ľudia vedieť poradiť aj so zvýšenými splátkami. Tá druhá vec je, že áno, štát alebo respektíve vládna strana, ktorá aktuálne zastupuje ministerstvo financií, avizovala, že chce pomáhať s hypotékami, čiže nemôžeme nejakým spôsobom vyčítať tejto strane, že doručila pomoc, ktorú avizovala.“

Marek Gudiak, moderátor: „Podme sa teraz pozrieť na praktickú stránku pomoci s hypotékami. Ministerstvo financií ide pomáhať dvojakým spôsobom, prvý spôsob je vlastne daňový bonus, to bude pomoc určená pre celý rok 2023, ide o akúsi retroaktivitu. Viete povedať teda trošku bližšie a viac o tom, ako to má fungovať a komu je to určené?“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „Je to určené pre ľudí, ktorým už v roku 2023 narástla splátka, avšak musíme povedať, že tam máme pravidlo, ktoré hovorí o tom, že iba tí dlžníci, ktorí zostali s tým svojím úverom v tej istej banke, sa môžu uchádzať o takúto pomoc. Keďže vieme, že ak vyplácam jeden úver druhým, teda refinancujem, odchádzam z banky do banky so svojím úverom, ale ja neodchádzam s tým úverom, ja načerpám nový, tým pádom som ako keby vyradený z tejto pomoci o získanie takéhoto príspevku. A čo sa týka toho, že odkedy to je už v platnosti, znamená to, že kedy sa mne zmenili tie moje podmienky na úvere, tak od toho mesiaca už mám nárok na to, aby som požiadal o takúto pomoc, aktuálne to je nastavené tak, že ten rok 2023 ešte zatiahne ministerstvo financií a od ďalšieho roka už to bude v réžii pána Tomáša a jeho rezortu, kde sa na to bude už podieľať ministerstvo sociálnych vecí, práce a rodiny.“

Marek Gudiak, moderátor: „To sme dostali už k tomu druhému opatreniu. Ako bude teda bližšie fungovať to druhé opatrenie, ktoré začína platiť úderom polnoci z roku 2023 na rok 2024.“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „Tuto by som nebol ani taký kritický, pretože oceňujem to, že ideme pomáhať mladým, keďže naozaj tí mladí aj podľa správy finančnej stability, ktorú vypracovala Národná banka Slovenska, majú najväčší problém so získaním hypotéky aj najväčší problém so splácaním hypotéky práve mladí, kde aj výrazne narástol počet spoludlžníkov. Kým do roku, kým do roku, kým sa nemenili sadzby, stačilo, aby sa uchádzali jeden žiadateľ, teda jeden dlžník, už to plynule tými vyššími sadzbami prešlo, že o 30 percent bol vyšší nárast v podobe nárastu toho spoludlžníka, tým pádom toto druhé opatrenie, dá sa povedať, že vítam, je určené pre ľudí od 18 do 35 rokov a zaniká nejakým spôsobom ten daňový bonus, ktorý sme tu mali nastavený na 400 eur, maximálne do sumy 50 000 eur, ktorú reprezentuje teda hypotekárny úver, tu máme to nastavenie dané iba na maximálnu sumu a tá je 1500 eur, nerozprávame sa tu ani o maximálnej cene nehnuteľnosti alebo maximálnej výške úveru.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pán Dobiš, ako to bude potom fungovať tak procesne, čo musí ten klient banky urobiť, aby si mohol uplatniť ten svoj daňový bonus alebo potom aj tú sociálnu dávku. Čo má urobiť, čo by ste im poradili tým klientom?“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „Vy ste tu niekoľkokrát aj dávali tie vstupy z tej tlačovej konferencie alebo tlačové besedy a tam pán Tomáš, minister hovoril o tom, že má si takýto dlžník podať žiadosť na úrade práce, následne finančná správa a banky posúdia či má nárok na zisk takejto dotácie, takejto pomoci a na otázku, či sa to bude stíhať s úsmevom odpovedal, že mali by sme to stíhať, ale budú mať tí úradníci čo robiť, čiže nejako procesne si to ešte nevieme predstaviť, čiže aj bankám nejakým spôsobom môžu narásť náklady, keďže je to ďalšia infraštruktúra do tých ich procesov, ktorú budú musieť tie digitálne banky zrejme chcieť vyriešiť digitálnejšie, čiže ďalšie peniaze budú musieť zainvestovať do toho procesného štádia, ale ak sa pozrieme na to, že čo konkrétne majú títo dlžníci robiť, tak navštíviť úrad práce a žiadať takúto pomoc, je tam ešte nastavenie aj toho príjmu, je to príjem z roku 2023, ktorý bol v tej výške 1304 eur a dnes sa rozprávame o 1,6-násobku, ktorý teda reprezentuje 2086-eurový maximálny strop limitu pre príjem.“

Marek Gudiak, moderátor: „To boli tie praktické rady, poďme sa ešte pozrieť na to aj čo priniesol život. Do redakcie sa nám ozvalo viacero ľudí, ktorí vypadli zo schémy pomoci. Všetci títo, ktorí svoj úver refinancovali tak, ako ste hovorili, stratili totiž nárok na ten štátny príspevok a to bol aj prípad Petra Orsáka z Dolného Kubína na Orave.“

- príspevok *Aké sú pravidlá pomoci s hypotékami* (názov uvedený vo forme titulku zobrazeného v spodnej časti obrazovky v úvode príspevku)

Peter Orsák, hypotekárny dlžník: „Teraz sme to akurát momentálne refinancovali, tak sme dostali lepšiu úrokovú sadzbu, ako nám ponúkala predchádzajúca banka. Teraz máme to nastavené na 3,8 na 5 rokov a predtým banka nám to dávala 4,3 na 3 roky. Splátka sa nám zvýšila v podstate o 100 euro.“

Redaktor: „Prečo ste vypadli zo schémy pomoci?“

Peter Orsák, hypotekárny dlžník: „No lebo sme refinancovali úver, lebo sme nevedeli čo príde, čo vymyslí nová vláda, tak sme to refinancovali, lebo nám končila úroková sadzba v máji a tým pádom sme to refinancovali v konkurenčnej banke, ktorá nám poskytla lepšie úrokové sadzby. No keby sme vedeli možno, aká situácia príde, tak to ani nemením tú banku, nechám si tak, ako sme mali s vyššou úrokovou sadzbou a potom by som dostal tú štátnu prémie, ale tak človek dopredu nikdy nevie,

nevieme, čo príde, čo bude, tak sme to riskli a spravili sme tento refinanc, tak s tým nespravím nič. No tak keď sú nastavené pravidlá, je koniec.“

- koniec príspevku

Marek Gudiak, moderátor: „A pán Orsák z Dolného Kubína nebol jediný, kto takto vypadol zo schémy pomoci. Pán Dobiš, ako vnímate takéto prípady, na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že tí, ktorí sa správajú finančne gramotne, zodpovedne ku svojim dlhom, snažia sa ich aktívne spravovať, z takejto pomoci vypadli.“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „Presne takto vnímam ako pán Orsák s tým úsmevom, akým on dal ten viac-menej ironicky, pretože sa snažil nejakým spôsobom vyriešiť tú svoju budúcu splátku, nevedel tým pádom, aká bude štátna pomoc, keďže aj vláda avizovala, že máme riešenie na hypotéky, ale dlho sme nevedeli, aké bude to riešenie. Čiže aj počas tohto obdobia mohli tí ľudia refinancovať svoje úvery a tým pádom vypadli z toho koša.“

Marek Gudiak, moderátor: „Prečo ale vlastne toto opatrenie sa do tých podmienok dostalo, keď spôsobuje takéto problémy?“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „Ťažko povedať, ako naozaj je to možno aj z toho z toho môjho úvodného doplnenia toho, že to by bol už iný úver, už by mal iné číslo úveru, takto sa rozprávame o tom istom úvere, ktorý zostáva v tej istej banke, čiže tým pádom by sme mohli mať vyššiu maturitu, to znamená vyššiu splatnosť tohto úveru, mohla byť aj vyššia suma, keďže zákon nám dovoľuje zobrať si ešte na tú istú nehnuteľnosť v prípade refinancovania aj nejaké peniaze navyše bez dokladovania príjmu, tým pádom by títo ľudia mohli zneužívať takúto pomoc a automaticky sú tým pravidlom vyradení z tejto pomoci. Je množstvo ľudí, ktorým sa starajú odborníci o financie, o ich peniaze a tí im práve doporučovali, aby refinancovali v čase tých narastajúcich úrokov, keďže sme v prípade dvojpercentných úrokov nevedeli, že to pôjde na 3 percentá, v prípade trojpercentným nevedeli, že to pôjde na 4 percentá, skončili sme na 5 percentách a tí ľudia, ktorí mysleli na tie svoje dlhy, tí zodpovední, takto zostali bohužiaľ s dlhým nosom.“

Marek Gudiak, moderátor: „Pozrime sa na adresnosť tohto príspevku. Veľa sa hovorí o tom, že by pomoc nemala byť plošná. Vieme, že táto pomoc je teda ohraničená kritériom, ktoré sme práve spomenuli, ale takisto aj výškou príjmu. Môžeme ju teda považovať za adresnú z vášho pohľadu?“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „V krajine, kde je minimálna mzda nastavená na 700 eurách sa rozprávame o trojnásobku tejto mzdy. Sám pán Kamenický povedal, že je to veľmi štedrá pomoc a bavíme sa tu teda o viac ako priemere tej mesačnej mzdy, čiže príde mi to naozaj také také, no poviem slovo neadresné naozaj, že že rozprávame sa tu o ľuďoch, ktorí nemajú malé príjmy a práve z príjmu 2100 euro môžem nájsť peniaze aj na novú splátku, čiže skôr by som sa v tej adresnosti pozeral na tú výšku maximálneho príjmu.“

Marek Gudiak, moderátor: „Môžeme okomentovať aj tento graf, tu vidíme ako národná banka vidí schopnosť ľudí splácať úvery, respektíve neschopnosť splácať úvery. Vidíme, že v tom základnom scenári by v nasledujúcom období len 2 a pol percenta ľudí nebolo schopné splácať úvery, teraz tá úroveň je na 1 percente. V podstate ide o zanedbateľný počet dlžníkov, je to pár tisíc ľudí, ktorí takto reálne im hrozí, že prídu o strechu nad hlavou.“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „Čo sa týka aj tých dlhodobých štatistík a problémy so zlyhanými úvermi, máme paradoxne najnižšie číslo v prípade hypotekárnych úverov, je to pod 2 percentá tých zlyhaných úverov. Väčšie problémy máme práve s tými úvermi, ktoré sú spotrebiteľské, čiže túto tá pomoc áno bola, ako som spomínal, bola avizovaná, nemôžeme vládnej strane vyčítať to, že ju doručila, skôr sa môžeme pozeráť na tie parametre, mohli byť trošku viac adresnejšie, mohli sme sa pozeráť na to, že nejdeme hasiť nejaký oheň, ktorý nehorí, ale ideme nejakým spôsobom vybudovať infraštruktúru pre tých ľudí, ktorí nechcú vlastniť nehnuteľnosť, ale chcú bývať, pretože to nájomné bývanie v našej krajine predstavuje naozaj iba komerčný nájom a sem mohla smerovať skôr tá pomoc. Naozaj rozprávame sa tu o necelých 90 miliónoch, ktoré mohli byť trošku inak využité, trošku efektívnejšie, samozrejme nechcem teraz vyznieť, že tí ľudia, ktorí dostávajú túto pomoc, zneužívajú systém, ale ťahajú za kratší povraz tí, ktorí to riešili a boli zodpovední voči svojim dlhom.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Pán Dobiš, Národná banka Slovenska túto navrhovanú pomoc s hypotékami kritizuje, ale teda najmä z pohľadu udržateľnosti verejných financií. Vláda deklaruje, že má

ambíciu šetriť, budúci rok chce znížiť schodok štátneho rozpočtu o pol percenta. Kde vláda zoberie peniaze na takéto opatrenia, kto to vlastne na konci dňa zaplatí?“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „Už tu máme ďalšiu avizovanú pomoc alebo respektíve ďalšie avizované opatrenia a to je skôr tá banková daň, ktorá je už bankami raz zaplatená a tu sa rozprávame o dodatočnom zdanení bánk, čiže ďalšie zdanenie bánk ako keby ďalší ďalšie ďalšie peniaze smerom voči štátu zrejme budú pochádzať tieto peniaze z bankovej dane, ktorá bude teda dvojnásobne zaplatená bankami. V minulosti sme mali takýto bankový odvod, teraz ho máme trošku vo vyššej podobe, mali sme tu prísľub, mali sme tu memorandum zo strany politikov, že voči bankám už nebudú takto vystupovať, ale máme tu argument, ktorým sa politici oháňajú a to je ten, že nadmerné zisky doručili vlastne klienti smerom voči bankám a to je niečo, čo ľudia, na čo ľudia dobre počujú, keďže naozaj účty máme všetci v bankách, je to také, že sa to dotýka všetkých nás, ale ten zisk, ktorý banky vyprodukovali je oveľa oveľa nižší v porovnaní s inými krajinami, v porovnaní s vyspelými západnými krajinami, pretože ak sa pozrieme na to, aké je zdravie bánk, tak sa nemôžeme, nemôžeme od nich dodatočne chcieť, aby zaplatili ďalšiu daň, čiže je to také trošku postavené na hlavu, že chceme od bánk, aby nám to zaplatili, aby zaplatili niečo, čo nám zase môžu banky vrátiť tým, že ešte zvýšia úrokové sadzby a tým pádom ľudia môžu mať vyššie úroky aj po tej pomoci štátu.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Bude mať tá banková daň vplyv na úverovanie? Ak áno, tak aký?“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „Práve ako som hovoril, môžu sa zdvihnúť úrokové sadzby v prípade úverovania, v prípade vkladových produktoch sa môžu znížiť úrokové sadzby.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Aj napriek tomu, že Európska centrálna banka už avizuje v druhej polovici roka 2024 znižovanie základnej úrokovej sadzby.“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „Áno, je to, myslím, že na druhý štvrtrok budúceho roka už naplánované, kde sa môžeme rozprávať o prvom znížení úrokových sadzieb, ale toto ide smerom k bankám, ktoré majú nejakú cenotvorbu a videli sme už keď aj Európska centrálna banka nezvyšovala úrokové sadzby, už sme mali na našom trhu banky, ktoré zvyšovali každým týždňom úrokové sadzby.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Čiže nie je to záruka lacnejších hypoték?“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „Určite nie a bude to na cenotvorbe bánk.“

Marek Gudiak, moderátor: „Politici hovoria o pomoci s drahými hypotékami aj my sme to dnes viackrát spomínali ako pomoc. Nemalo by sa to ale skôr nazývať nejak inak, možno ako dotácia, keďže aj národná banka aj Európska centrálna banka, všetci hovoria, že tá situácia na trhu s hypotékami je stabilná, pod kontrolou, nevyvíja sa nejak negatívne a v podstate sa hovorí aj vy ste to spomenuli o neadresnej pomoci. Nie sú to indikátory, ktorí hovoria, ktoré hovoria o tom, že by sa to nemalo nazývať ako pomoc, ale skôr ako dotácia a možno uvažovať o tom, že by sa zverejnili mená tých ľudí, ktorí takouto formou dostávajú príspevok od štátu.“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „To je jedna vec a druhá vec je, že mali by sme vynechať to slovo drahými hypotékami, pretože sa rozprávame o úrokových sadzbách, ktoré sú zdravé pre našu ekonomiku. Ako pán Ovčarik pred chvíľou povedal, vrátili sme sa v čase do úrokových sadzieb, ktoré sme tu mali okolo roku 2016, to znamená, že už ten, už tá prvotná veta tlačovej konferencie, ktorú mali alebo tlačovej besedy bola nastavená tak, že ideme, ideme pomáhať ľuďmi s drahými úvermi, kde narástla splátka niekoľkonásobne. Tí ľudia, narástla im aj cena nehnuteľností, to znamená, že majú vyššiu cenu tých nehnuteľností, na ktoré im pomohol štát a druhá vec je to, že tie úrokové sadzby musíme si zvyknúť, že už nebudú na úrovni nula celé niečo alebo 1 percenta, pretože zase môžu rásť ceny nehnuteľností a zase to môže vlastne prispieť k tomu, že budeme mať vyššiu nedostupnosť bývania akú máme, dá sa povedať, že historicky najvyššiu za posledných 15 rokov.“

Marek Gudiak, moderátor: „To bol Matej Dobiš, ďakujeme veľmi pekne.“

Matej Dobiš, výkonný riaditeľ Finančného kompasu: „Ďakujem veľmi pekne za pozvanie.“

Marek Gudiak, moderátor: „Z Ekonomiky :24 Špeciál je to všetko, budeme radi ak s nami ostanete pri ekonomických správach aj v roku 2024.“

Slavomíra Dvořáková, moderátorka: „Ďakujeme vám za priazeň a v Novom roku vám prajeme iba dobré osobné, ale aj finančné rozhodnutia. Dovidenia.“

Marek Gudiak, moderátor: „Dovidenia.“